

РОГОВЕНКО Богдан Дмитрович

**Обліково-аналітичне забезпечення виконання кошторисів бюджетних
установ**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	6
1.1. Сутність, функції та принципи кошторисного фінансування в бюджетних установах.....	6
1.2. Нормативно-правове та методичне забезпечення обліку й аналізу виконання кошторисів.....	15
РОЗДІЛ 2. ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ.....	23
2.1. Порядок формування та структура кошторису бюджетної установи.....	23
2.2. Організація бухгалтерського обліку та аналітичного супроводу виконання кошторису.....	29
2.3. Облік результатів виконання кошторису бюджетної установи.....	38
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	44
3.1. Аналіз ефективності виконання кошторису Шумської міської ради.....	44
3.2. Напрями підвищення ефективності контролю, аналізу та цифровізації облікових процесів у бюджетних установах.....	53
ВИСНОВКИ.....	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	63

ВСТУП

Ефективне функціонування бюджетних установ значною мірою залежить від належної організації обліково-аналітичного процесу, який забезпечує раціональне та цільове використання бюджетних коштів. У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій, цифровізації публічного управління та зростання вимог до прозорості фінансових операцій особливого значення набуває вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів. Саме кошторис є головним фінансовим документом, що визначає напрями використання державних і місцевих ресурсів, а його виконання виступає показником ефективності фінансового менеджменту в бюджетній сфері.

Система бухгалтерського обліку в бюджетних установах покликана забезпечувати достовірне відображення процесів надходження і використання бюджетних коштів, а також формувати інформаційну базу для аналізу, контролю та прийняття управлінських рішень. У цьому контексті актуалізується проблема підвищення якості аналітичного супроводу виконання кошторисів, що передбачає інтеграцію сучасних цифрових технологій, автоматизацію облікових процедур, а також розробку методичних підходів до оцінювання ефективності фінансування бюджетних програм.

Важливим аспектом є й посилення ролі аналітики у процесі виконання кошторисів. На основі даних бухгалтерського обліку здійснюється оцінка дотримання бюджетної дисципліни, визначаються резерви економії ресурсів, прогножуються потреби в асигнуваннях та оцінюється результативність витрат. Проте на практиці нерідко спостерігаються недоліки у взаємозв'язку між обліковою та аналітичною функціями, що знижує ефективність управління фінансовими потоками у бюджетних установах.

Крім того, сучасні виклики, пов'язані з цифровою трансформацією публічних фінансів, потребують запровадження нових інформаційних рішень, зокрема впровадження автоматизованих систем бухгалтерського обліку,

технологій блокчейн та електронного документообігу. Це дозволяє забезпечити прозорість, підвищити швидкість обробки даних та мінімізувати ризики нецільового використання бюджетних коштів. Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення виконання кошторисів виступає одним із ключових чинників ефективного управління бюджетними ресурсами.

Проблематика обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів бюджетних установ займає важливе місце у наукових дослідженнях українських учених. Значний внесок у розвиток теоретико-методичних основ бухгалтерського обліку, контролю та аналізу бюджетних процесів зробили М. Ф. Базась, Ф. Ф. Бутинець, М. Т. Білуха, Р. Т. Джога, Є. Дєдков, М. В. Кужельний, А. М. Кузьмінський, Л. В. Нападовська, В. Г. Швець, Н. І. Сушко, М. Р. Лучко, Н. М. Хорунжак та інші дослідники. Питання фінансового забезпечення діяльності бюджетних установ та вдосконалення системи управління державними фінансами розглядаються у працях М. Мниха, В. Опаріна, Ю. Пасічника, С. Свірка, С. Юрія. Науковці акцентують увагу на необхідності посилення аналітичної складової у процесі управління бюджетними коштами, впровадженні інформаційних технологій, автоматизації облікових процедур і контролю за використанням ресурсів.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю удосконалення методичних і організаційних засад обліку та аналізу виконання кошторисів бюджетних установ з урахуванням сучасних технологічних можливостей, вимог до відкритості публічних фінансів та результативності їх використання.

Метою кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних положень і розроблення практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів на прикладі Тернопільської міської ради.

Для досягнення поставленої мети передбачається вирішення таких **завдань**:

– розкрити економічну сутність, принципи та функції кошторисного фінансування;

- дослідити нормативно-правове регулювання обліку та аналізу виконання кошторисів;
- проаналізувати організацію облікового процесу в Тернопільській міській раді;
- оцінити стан аналітичного забезпечення виконання кошторису;
- визначити напрями удосконалення обліково-аналітичної системи з урахуванням цифровізації фінансового управління.

Об'єктом дослідження є процес виконання кошторисів у бюджетних установах.

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів.

Методи дослідження базуються на поєднанні загальнонаукових і спеціальних прийомів: аналізу, синтезу, індукції, дедукції, групування, порівняння, економіко-статистичних методів, а також елементів системного та інформаційного підходів.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у поглибленні теоретичних засад та розробці пропозицій щодо підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів бюджетних установ із використанням сучасних цифрових технологій.

Практичне значення роботи полягає у можливості застосування запропонованих підходів для вдосконалення організації обліку, контролю й аналізу виконання кошторисів у системі державного сектору.

Структура кваліфікаційної роботи складається з трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, що містить 48 найменувань та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКОВО- АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

1.1. Сутність, функції та принципи кошторисного фінансування в бюджетних установах

Кошторисне фінансування є основним механізмом забезпечення діяльності бюджетних установ і виступає ключовим інструментом планування та контролю використання публічних ресурсів. Сутність цього механізму полягає у формалізованому розподілі бюджетних коштів за конкретними напрямками діяльності, що дозволяє забезпечити раціональне, прозоре та цільове використання державних і місцевих ресурсів.

У ст. 2 Бюджетного кодексу України зазначено, що «бюджетні установи – це органи державної влади, місцевого самоврядування та створені ними організації, які повністю фінансуються з державного або місцевих бюджетів і не мають на меті отримання прибутку» [3]. Таким чином, їх діяльність спрямована на задоволення суспільних потреб, а не на комерційне збагачення.

На думку Н. А. Дехтяр та О. В. Дейнеки, «фінанси бюджетних установ є основною економічною категорією, яка описує сукупність відносин, що виникають при формуванні, розподілі та цільовому використанні грошових фондів. Ці кошти акумулюються з різних бюджетів та позабюджетних джерел. Головне призначення цих фінансових відносин – ефективно забезпечувати реалізацію управлінських завдань і функцій бюджетних установ, спрямованих на задоволення суспільних потреб» [19]. Таким чином, визначення оптимальних обсягів та структури фінансових ресурсів є критичною передумовою для ефективності діяльності бюджетних установ та надання якісних публічних послуг.

На відміну від суб'єктів господарювання приватного сектору, бюджетні установи забезпечують реалізацію суспільно значущих функцій, що охоплюють

захист населення, надання соціальних, культурних, освітніх, наукових, медичних, адміністративних та інших послуг. Значна частина цих послуг має характер суспільних благ, які або взагалі не можуть бути надані приватними структурами, або їх вартість у ринкових умовах перевищувала б фінансові можливості основної маси споживачів [37].

В Україні такі установи діють у широкому спектрі сфер: освіти, науки, охорони здоров'я, культури, оборони, безпеки, правосуддя, державного управління, архівної справи тощо. Їхня діяльність забезпечує реалізацію конституційних функцій держави та створює підґрунтя для сталого соціально-економічного розвитку [41].

Основна мета діяльності цих інституцій полягає у наданні нематеріальних послуг для задоволення життєво важливих соціальних, культурних та інших суспільних потреб, а не в одержанні комерційного зиску. Таким чином, бюджетні установи є особливою категорією неприбуткових організацій.

Зміст кошторисного планування розкривається через його основні функції:

- інформаційна функція – забезпечує відображення та систематизацію бюджетної політики держави, слугуючи джерелом даних для аналізу та прийняття рішень у сфері державних фінансів;
- розподільча функція – проявляється у процесі визначення пріоритетів бюджетного фінансування, з урахуванням доцільності та ефективності використання коштів для реалізації економічних і соціальних програм;
- стимулююча функція – спрямована на підвищення рівня суспільного добробуту через забезпечення зростання темпів економічного розвитку та пропорційного перерозподілу ресурсів у ключових галузях;
- регулююча функція – передбачає встановлення оптимальних форм мобілізації та використання бюджетних коштів, що дозволяє ефективно впливати на економічні процеси та досягати стратегічних цілей держави [28].

Бюджетні органи вирізняються низкою специфічних ознак, які їх ідентифікують:

- публічна правосуб'єктність (кожна така установа функціонує як юридична особа публічного права, що наділена відповідними повноваженнями держави чи територіальної громади);
- державний чи комунальний контроль (вони перебувають у державній або комунальній власності);
- кошторисне фінансування (фінансова життєдіяльність повністю або переважно забезпечується за рахунок відповідних бюджетів на основі затвердженого кошторису);
- невиробничий характер (установи займаються невиробничою діяльністю, тобто не створюють матеріальних товарів для ринку);
- відсутність прибутковості як мети (прибуток не є кінцевим або основним критерієм оцінки їхньої господарської (фінансової) діяльності) [10].

Науковці І. Д. Ватуля, М. І. Ватуля та З. М. Левченко [17] застосовують класифікацію бюджетних установ, орієнтовану на сферу їхнього існування та завдання. Вони розглядають установи за галузевою приналежністю (належність до конкретної галузі, як-от медична чи освітня), а також за конкретними функціями, які вони виконують (наприклад, адміністративна, контрольна чи надання послуг). Ці підходи є суттєвими для аналізу ефективності використання коштів у певних секторах.

Отже, для того, щоб організація була визначена як бюджетна установа, можемо із свого боку виділити два обов'язкові критерії:

1. Засновництво. Повинна бути створена безпосередньо органом державної влади або органом місцевого самоврядування.
2. Фінансування. Має функціонувати за рахунок коштів державного чи місцевого бюджету [1, с. 77-78].

Таким чином, організації, які не створені та не фінансуються державними органами (наприклад, приватні освітні заклади, громадські організації), не можуть бути класифіковані як бюджетні.

На сьогодні фінансування діяльності бюджетних установ може здійснюватися у різних формах, серед яких: кошторисне фінансування,

програмне фінансування державних інвестиційних проектів, цільове фінансування за програмами, надання бюджетних трансфертів та бюджетне кредитування. Серед зазначених форм найбільш розповсюдженою є саме кошторисна модель фінансування, яка забезпечує безпосереднє виділення коштів на виконання встановлених завдань установи [44, с. 77].

В. І. Лемішовський, акцентує на тому, що «кошторисне фінансування – це регламентований, плановий та безповоротний процес, тісно інтегрований у бюджетний процес, який перетворює бюджетні призначення на реальні грошові потоки для реалізації державних функцій» [10].

Принципи кошторисного планування та фінансування мають нормативне закріплення у Бюджетному кодексі України [3] та в Порядку складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів бюджетних установ, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України № 228 від 28 лютого 2002 року [31] (рис 1.1).

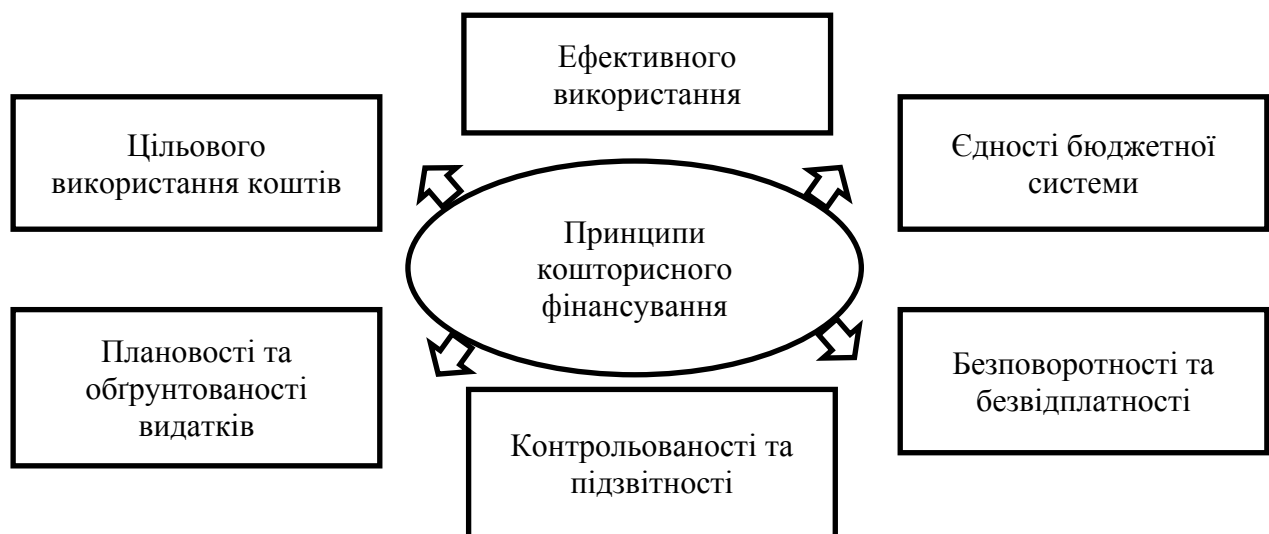

Рис. 1.1 Принципи кошторисного фінансування бюджетних установ

Складено автором на основі [3; 31]

Серед них ключовими є такі принципи кошторисного фінансування:

- принцип цільового використання коштів – передбачає, що бюджетні ресурси повинні витратитися виключно за напрямками та на завдання, визначені кошторисом. Це забезпечує цільову спрямованість фінансування та мінімізує ризики нецільового використання коштів;

– принцип плановості та обґрунтованості видатків – полягає у формуванні фінансових планів на основі реальних потреб установ та прогнозних розрахунків, що дає змогу ефективно розподіляти обмежені ресурси і забезпечує узгодженість бюджетних призначень із завданнями державної політики;

– принцип економності й ефективності – передбачає оптимізацію витрат та досягнення максимальної результативності при мінімальних бюджетних ресурсах. Дотримання цього принципу сприяє підвищенню ефективності функціонування установ і раціональному використанню державних коштів;

– принцип контрольованості та підзвітності – визначає необхідність організації фінансового нагляду та внутрішнього контролю за дотриманням бюджетної дисципліни. Забезпечення прозорості виконання кошторисів дозволяє своєчасно виявляти порушення та приймати відповідні рішення;

– принцип єдності бюджетної системи – гарантує взаємозв'язок між усіма рівнями бюджетів, забезпечує відповідність видатків стратегічним пріоритетам держави та сприяє координації фінансових потоків між центральними та місцевими установами;

– принцип безповоротності та безвідплатності, який гарантує, що виділені бюджетні кошти не підлягають поверненню та не є предметом отримання прибутку для бюджетних установ [10].

Дотримання цих принципів створює основу для формування ефективного механізму фінансового забезпечення бюджетних установ, підвищує фінансову дисципліну та сприяє прозорості використання публічних коштів. Водночас, у сучасних умовах цифровізації та децентралізації все більшої ваги набуває інформаційно-аналітичне забезпечення планування та виконання кошторисів, яке дозволяє оперативно моніторити витрати, оцінювати ефективність використання ресурсів і адаптувати фінансові рішення до змін економічного середовища.

Формування кошторису бюджетної установи в Україні – це регламентований багатоетапний процес, тісно інтегрований у загальний

бюджетний процес. Цей процес забезпечує планове та цільове використання публічних фінансів (рис. 1.2).

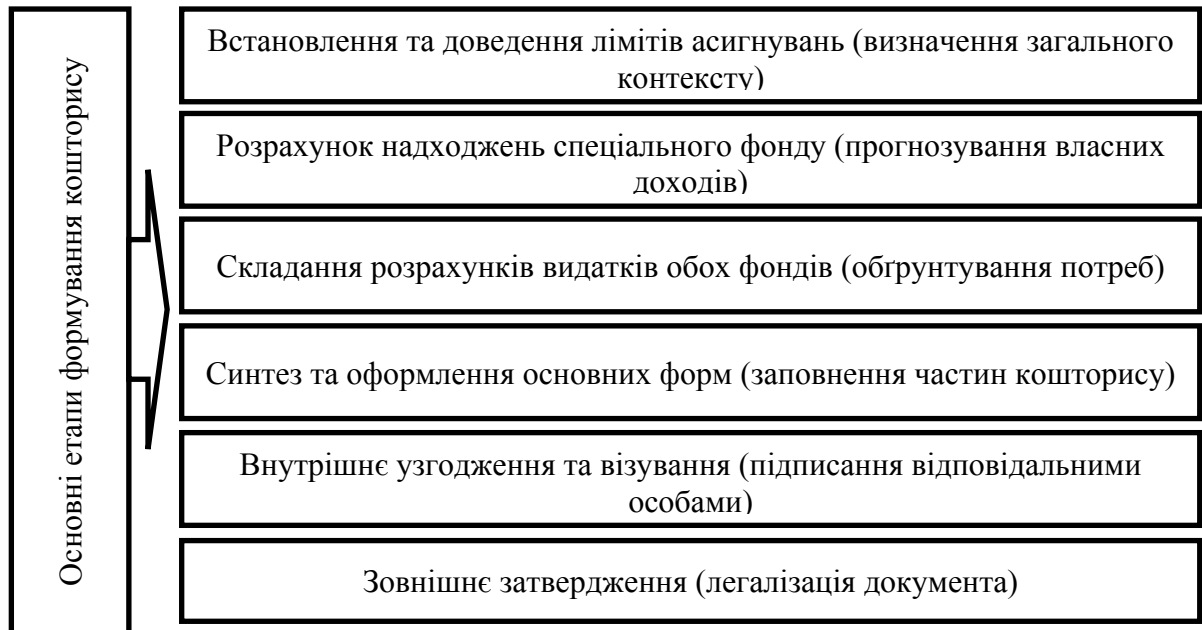

Рис. 1.2 Основні етапи формування кошторису

Складено автором на основі [10; 33]

Процес складання кошторису бюджетної установи в Україні є систематизованим циклом, який забезпечує перехід від загального планування до легалізації фінансового документа. Перші етапи зосереджені на розрахунках та обґрунтуванні фінансових потреб. Спочатку Головний розпорядник коштів (ГРК) доводить граничні ліміти асигнувань із загального фонду, встановлюючи фінансові рамки. Далі установа самостійно розраховує прогнозні надходження до спеціального фонду. Нарешті, відбувається складання детальних розрахунків видатків обох фондів, де видатки загального фонду узгоджуються з доведеними лімітами [43].

Наступні три етапи відповідають за оформлення, внутрішнє узгодження та зовнішнє затвердження. Проведені розрахунки використовуються для синтезу та заповнення вступної й основної частин кошторису, де фіксуються бюджетні призначення за кодами КЕКВ. Потім відбувається внутрішнє узгодження та візування документа відповідальними особами та керівником, що підтверджує стратегію установи. Завершальний етап – зовнішнє

затвердження кошторису ГРК, що надає документу юридичної сили та дозволяє розпочати використання бюджетних коштів [18, с. 156-157].

Водночас, у сучасному Бюджетному кодексі України [3] закладено положення, що передбачають поступовий перехід від традиційного кошторисного фінансування до фінансування через державні програми, що дозволяє більш гнучко розподіляти ресурси відповідно до стратегічних пріоритетів та очікуваних результатів.

Розпорядники бюджетних коштів у процесі виконання місцевого бюджету відповідають за раціональне та законне використання отриманих фінансових ресурсів. Їхня діяльність суворо обмежується обсягами асигнувань, визначених затвердженим кошторисом, який виступає єдиною законною підставою для взяття бюджетних зобов'язань. Усі рішення щодо витрачання коштів мають прийматися виключно в межах установлених лімітів. Фінансові зобов'язання, взяті поза межами кошторисних призначень або без належного підтвердження асигнуваннями, автоматично набувають статусу небюджетних і не підлягають покриттю за рахунок державних чи місцевих фінансів. Отже, кошторис виконує роль базового фінансового орієнтира, який визначає граничні суми, мету та календарний порядок використання коштів протягом бюджетного року [2, с. 8-9].

Процедура здійснення платежів є строго контрольованою Державним казначейством України. Після отримання товарів чи послуг розпорядник бюджетних коштів приймає рішення про оплату та подає відповідне доручення до Казначейства. Державне казначейство здійснює платіж лише за умови одночасної наявності трьох факторів:

- 1) відображення відповідного бюджетного зобов'язання в обліку виконання бюджету;
- 2) відповідності напряму витрачання бюджетному асигнуванню, зазначеному в кошторисі;
- 3) наявності невикористаних бюджетних асигнувань у розпорядника бюджетних коштів [10].

Форми кошторису та супровідні документи, що забезпечують цей процес, розробляються та затверджуються Міністерством фінансів та Державним казначейством

У діяльності бюджетних установ практично використовуються різні типи кошторисів витрат, які дозволяють систематизувати фінансові ресурси та забезпечити контроль за їх використанням (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Види кошторисів бюджетних установ

Види кошторисів	Характеристика
Індивідуальний кошторис	Складається кожною бюджетною установою для власних видатків та передається безпосередньо до вищого органу. Може вестися самостійно або обслуговуватися через централізовану бухгалтерію.
Загальний кошторис	Підготовлюється розпорядником коштів вищого рівня для групи однотипних бюджетних установ, забезпечуючи координацію та контроль за витратами.
Зведений кошторис	Формується на основі зведених показників, наведених у індивідуальних кошторисах підпорядкованих установ, і відображає загальні потреби нижчого рівня.
Кошторис на централізовані та разові заходи	Складається міністерством, відомством або органом місцевого самоврядування для фінансування окремих заходів, наприклад, наради, конференції або інші одноразові витрати.

Складено автором на основі [10; 25]

Таким чином, представлена класифікація кошторисів відображає різні підходи до організації фінансування бюджетних установ залежно від їхнього рівня підпорядкування, характеру діяльності та обсягу виконуваних функцій. Такий поділ забезпечує раціональне планування витрат, прозорість використання бюджетних коштів і дієвий контроль за їх цільовим спрямуванням.

Водночас ефективність кошторисного фінансування значною мірою залежить від якості облікових процедур, адже саме бухгалтерський облік виступає механізмом узагальнення інформації про виконання кошторисів і формування фінансових результатів діяльності установ. Тому актуальним завданням є інтеграція системи бюджетного обліку з методологією визначення фінансових результатів відповідно до вимог МСФЗ, адже на даний момент вона відрізняється (табл. 1.2)

Таблиця 1.2

Відмінності нарахування фінансових результатів кошторисів у національній та міжнародній практиці

Ознака	Національна практика	МСФЗ
Сутність	Визначається як різниця між доходами і видатками за кошторисом бюджетної установи.	Визначається як фінансовий результат (прибуток або збиток) за методом нарахування, що показує зміну економічних вигод або зобов'язань.
Метод обліку	Переважно касовий метод – доходи і видатки відображаються в момент їх надходження або здійснення.	Метод нарахування – доходи та витрати визнаються у періоді, до якого вони належать, незалежно від руху грошових коштів.
Спрямованість	Виключно некомерційна діяльність – забезпечення суспільних функцій без мети отримання прибутку.	Універсальний підхід – для підприємств, у тому числі неприбуткових, але з акцентом на фінансовий результат капітал.
Форма відображення	Підсумок за рахунком 5511 «Результати виконання кошторису» у балансі бюджетної установи.	Відображається у Звіті про фінансові результати (Statement of Profit or Loss) або у Звіті про сукупний дохід.
Оцінка ефективності	Оцінюється рівнем освоєння бюджетних коштів	Оцінюється фінансовими показниками (дохід, рентабельність, ліквідність, прибуток тощо).

Складено автором на основі [10; 12; 13; 14]

Традиційно, згідно з національною практикою, фінансовий результат бюджетної установи узагальнюється на синтетичному рахунку «Результати виконання кошторису». Залишок на цьому рахунку наприкінці звітного року визначається як чистий фінансовий результат після закриття всіх рахунків доходів і видатків, що фактично характеризує підсумок виконання кошторису. Мета подальшої модернізації полягає в наближенні цього показника до міжнародних принципів нарахування, оцінки результативності та прозорості звітності [20].

Отже, можна зазначити, що кошторисне фінансування є базовим інструментом організації фінансової діяльності бюджетних установ, який забезпечує плановий, цільовий та контрольований розподіл публічних ресурсів. Завдяки цьому механізму держава гарантує стабільне функціонування установ, діяльність яких спрямована на задоволення суспільних потреб, а не на отримання прибутку.

1.2. Нормативно-правове та методичне забезпечення обліку й аналізу виконання кошторисів

Система обліку та аналізу виконання кошторисів у бюджетних установах України ґрунтується на комплексі нормативно-правових актів, які регламентують порядок формування, затвердження, виконання та звітування за бюджетними асигнуваннями.

Нормативно-правова база в економічній діяльності виконує функції надання рекомендацій, встановлення обов'язків або наділення суб'єкта господарювання певними правами. Регулювання бухгалтерського обліку та аудиту в Україні здійснюється низкою уповноважених державних та місцевих органів влади. Верховна Рада України задає найвищий рівень регулювання, приймаючи закони. Президент України переважно впливає на сферу через видання указів, а Кабінет Міністрів України здійснює регулювання через постанови. Крім того, уповноважені органи центральної виконавчої влади (наприклад, Міністерство фінансів) проводять відомче регулювання у межах наданої компетенції. На регіональному та місцевому рівнях регулювання здійснюється органами місцевого самоврядування відповідно до делегованих повноважень та місцевими державними адміністраціями згідно з їхньою визначеною законом компетенцією [47].

Згідно з поглядами М. С. Пушкаря та М. Т. Щирби «система нормативно-правового регулювання фінансового обліку в Україні – особливо в контексті імплементації Міжнародних стандартів фінансової звітності – має чотирирівневу ієрархічну структуру:

1. Законодавчий рівень. Основоположні закони, що закладають загальні правові засади.

2. Нормативний рівень. Регуляторні акти, які деталізують законодавчі норми (наприклад, постанови Кабінету Міністрів та накази Міністерства фінансів).

3. Методичний рівень. Інструкції, рекомендації та стандарти (власне, НП(С)БО або МСФЗ та роз'яснення до них), що визначають процедури обліку.

4. Організаційно-розпорядчий рівень. Внутрішні документи підприємства (наприклад, накази про облікову політику), що адаптують вищі рівні до його специфіки» [33, с. 41-43].

В. М. Пархоменко підкреслює, що «методичний рівень (НП(С)БОДС) став домінуючим у визначенні правил відображення операцій, тоді як нормативний рівень (Накази МФУ, Казначейства) фокусується на касовому виконанні та контролі. Він вказує на постійну колізію між правилами відображення активів/зобов'язань (за НП(С)БОДС) і правилами обліку видатків за кошторисом (за бюджетною класифікацією)» [25, с. 6].

На думку Г. А. Римар, «система нормативно-правового регулювання обліку витрат у будівництві в Україні має чітку п'ятирівневу структуру. Вона починається з Конституції України (1-й рівень) і продовжується законами та підзаконними нормативними актами (2-й рівень). Наступний, 3-й рівень, охоплює національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку та інструкції, які затверджуються центральними органами спеціальної компетенції, зокрема Міністерством фінансів. 4-й рівень складають методичні рекомендації, що розробляються для врахування специфіки певних видів діяльності, а завершує цю ієрархію організаційно-розпорядчий рівень (5-й рівень) – це робочі документи та облікова політика підприємства, які власник затверджує самостійно на основі всіх вищезазначених державних нормативів» [34, с. 305].

Основу цього забезпечення становить Бюджетний кодекс України, він визначає основні принципи бюджетного процесу, права та обов'язки розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, порядок складання, розгляду, затвердження та виконання кошторисів. Відповідно до статей 22–23 Кодексу, «розпорядники коштів здійснюють свою діяльність у межах затверджених асигнувань, дотримуючись вимог цільового та ефективного використання ресурсів» [3].

Важливим нормативним актом є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», який визначає правові засади ведення обліку у всіх секторах економіки, у тому числі в державному. Цей закон встановлює основні принципи бухгалтерського обліку – повноти, обачності, безперервності, автономності, послідовності та своєчасності [27].

Державне регулювання бухгалтерського обліку та фінансової звітності в Україні, відповідно до статті 6 Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», має на меті виконання двох основних завдань. По-перше, воно спрямоване на формування уніфікованих правил ведення обліку та підготовки звітності, які мають бути обов'язковими для застосування всіма суб'єктами господарювання і слугувати захисту інтересів користувачів фінансової інформації. По-друге, регулювання покликане забезпечувати постійне вдосконалення як самого бухгалтерського обліку, так і якості фінансової звітності [27].

Для бюджетних установ його положення реалізуються через Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку в державному секторі (НП(С)БО ДС).

Серед них провідне значення мають:

- НП(С)БО ДС 101 «Подання фінансової звітності» [12], який регламентує структуру та зміст звітів про виконання кошторису;
- НП(С)БО ДС 124 «Доходи» [13] і НП(С)БО ДС 135 «Витрати» [14], що визначають порядок визнання та обліку доходів і видатків за бюджетними асигнуваннями;
- НП(С)БО ДС 128 «Зобов'язання» [15], який деталізує правила відображення фінансових зобов'язань бюджетних установ.

Крім того, План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі, затверджений наказом Мінфіну №1203 від 31.12.2013 р. [30], є методологічною основою для систематизації облікових даних. Його структура побудована за принципом подвійного запису, що забезпечує узгодженість показників між

бюджетним обліком, звітністю та контролем з боку Державної казначейської служби.

Наразі в Україні відсутні спеціальні нормативно-правові акти, які б уніфіковано регламентували порядок і процедуру складання кошторисів для всіх неприбуткових організацій. Кожна така організація, з огляду на специфіку своєї діяльності, надходжень та витрачання коштів, зобов'язана самостійно розробити кошторис доходів і витрат.

Основне регулювання процесів складання, розгляду та затвердження кошторисів бюджетних установ в Україні здійснюється згідно з Порядком, затвердженим Постановою Кабінету Міністрів України, наразі № 228 від 28.02.2002 року, з урахуванням усіх подальших змін [31]. На основі цього Порядку Міністерство фінансів України розробляє та затверджує нормативними актами типові форми кошторису та відповідних первинних документів. Усі заплановані видатки в кошторисі обов'язково структурують відповідно до економічної класифікації видатків бюджету (КЕКВ), яка є невід'ємною частиною загальної бюджетної класифікації.

Однак, ключовою вимогою для збереження неприбуткового статусу є те, що всі витрати кошторису не повинні суперечити чинному законодавству, мають бути спрямовані виключно на виконання статутних цілей організації та повинні бути офіційно затверджені її керівництвом.

Облік виконання кошторису в бюджетних установах має на меті забезпечити достовірне відображення надходжень і використання бюджетних коштів у бухгалтерському обліку та фінансовій звітності. Згідно з вимогами чинних стандартів, у бюджетному секторі застосовується касовий метод обліку, за якого доходи та видатки визнаються під час здійснення платежів. Цей підхід дозволяє контролювати рух коштів, але має обмеження щодо оцінки зобов'язань і нарахованих доходів [42].

Кошторис доходів і видатків бюджетної установи складається з двох основних частин, які мають чітке цільове призначення та джерела формування: загальний фонд та спеціальний фонд. Обидва фонди містять як дохідну, так і

видаткову частину. Бюджетні установи можуть брати на себе фінансові зобов'язання та здійснювати видатки виключно в межах і на цілі, визначені затвердженим кошторисом, а також відповідними планами асигнувань загального фонду та планами надходжень спеціального фонду.

Загальний фонд охоплює надходження з бюджету і призначений для фінансування основних (базових) функцій установи; його видатки розподіляються за повною економічною класифікацією видатків бюджету. Спеціальний фонд, навпаки, акумулює надходження зі спеціального фонду бюджету, які завжди мають конкретне цільове призначення (наприклад, кошти від платних послуг). Видатки цього фонду також деталізуються за КЕКВ і спрямовуються на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством або на реалізацію пріоритетних заходів [40, с. 107-108].

Методика ведення обліку передбачає використання меморіальних ордерів, реєстрів аналітичного обліку, журналів-ордерів та звітів про виконання кошторисів, які забезпечують повноту фіксації господарських операцій. Особливу увагу приділено обліку заробітної плати, комунальних послуг, придбання основних засобів і матеріальних запасів, що становлять значну частку видатків установ.

Аналітичний облік видатків ведеться за кодами економічної класифікації, що дозволяє здійснювати контроль за цільовим використанням коштів. У свою чергу, синтетичний облік узагальнює інформацію про доходи, видатки, зобов'язання та фінансові результати виконання кошторису.

Організація контролю формування та виконання кошторису бюджетної установи являє собою комплекс заходів, спрямованих на верифікацію обґрунтованості всіх статей фінансового плану, забезпечення дотримання встановлених лімітів асигнувань та ідентифікацію причин будь-яких відхилень від цих меж. Кінцевою метою цього контролю є підтвердження ефективності та цільового використання публічних коштів [6].

Перевірка дотримання законодавства під час складання та виконання кошторису є фундаментальною контрольною дією. Крім цього, контрольні заходи включають:

1. Моніторинг виконання показників державного замовлення (або ключових виробничих показників).
2. Аналіз звітності про результати виконання кошторису [7].

Отримання інформації, необхідної для управління та аналітичної оцінки діяльності підприємства, здійснюється поетапно. Спершу формується управлінська інформація, далі – здійснюється бухгалтерська фіксація господарських операцій, після чого дані піддаються аналітичному опрацюванню та узагальненню. Саме бухгалтерський облік забезпечує коректність і надійність усієї інформаційної бази, адже виконує функцію контролю за правильністю відображення господарських процесів [23].

Поняття обліково-аналітичного забезпечення є ширшим, ніж просто набір відповідних даних. Воно охоплює цілісний механізм формування, перевірки та передачі достовірної інформації управлінській системі. Такий механізм включає кілька ключових стадій: ведення бухгалтерського обліку, складання звітності, проведення аудиторських процедур, а також подальший аналіз і узагальнення результатів (рис. 1.3).

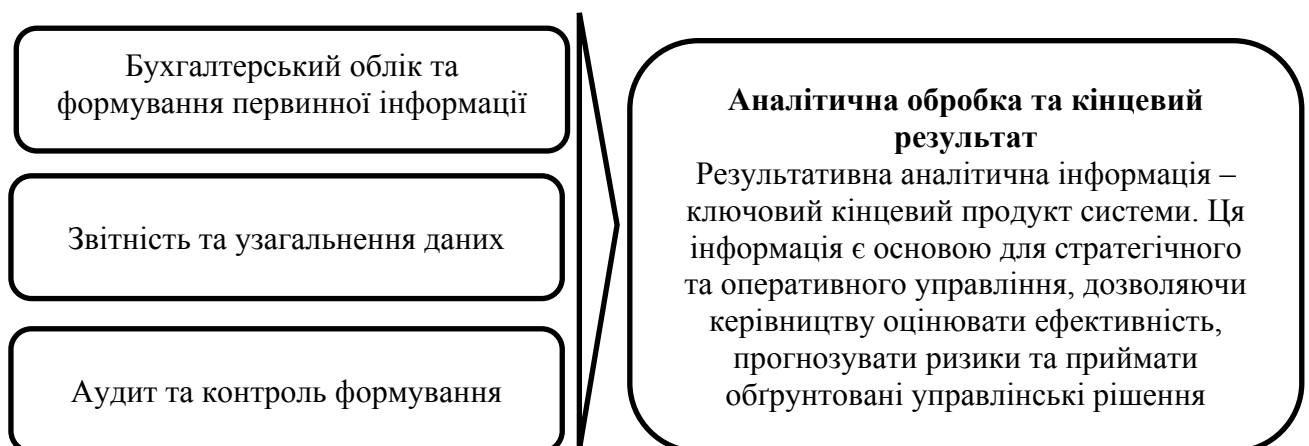

Рис. 1.3. Етапи функціональної інтеграції обліково-аналітичного забезпечення

Складено автором на основі [7; 10; 23]

За умов економічної нестабільності особливу вагу набуває аудиторська перевірка як компонент системи обліково-аналітичного забезпечення. Саме аудит виступає інструментом підвищення надійності інформації, що використовується керівниками для прийняття рішень, та допомагає зменшувати ризики, пов'язані з можливими помилками чи викривленнями даних.

У структурі процесу формування обліково-аналітичного забезпечення аудит розглядається у двох взаємодоповнюючих аспектах. Внутрішній аудит спрямований на постійний моніторинг правильності ведення обліку та функціонування внутрішніх контрольних процедур. Зовнішній аудит, своєю чергою, передбачає незалежну перевірку первинних документів, облікових регістрів та фінансової звітності з метою підтвердження їх точності, повноти та відповідності встановленим вимогам, забезпечуючи користувачів упевненістю у достовірності поданої інформації [5].

Система обліково-аналітичного забезпечення охоплює низку важливих функцій, які формують її змістове навантаження. Передусім вона забезпечує фіксацію всіх господарських операцій, створюючи надійну основу для подальших розрахунків і контролю. Наступним елементом є аналітична складова, що передбачає оцінювання діяльності установи на основі зібраних первинних даних та застосування методів економічного аналізу. Завершальним аспектом виступає інформаційна функція, адже саме надання актуальної, структурованої та зрозумілої інформації дозволяє керівництву ухвалювати обґрунтовані управлінські рішення.

Обліково-аналітичне забезпечення у процесі складання та реалізації кошторису бюджетної установи полягає в систематичному отриманні, обробці та узагальненні достовірних даних бухгалтерського обліку. Зведена інформація формується шляхом реєстрації, накопичення та подальшого аналізу синтетичних і аналітичних показників, що дає змогу оцінити фінансові можливості установи. Джерелами таких даних виступає річна фінансова звітність, а також результати оперативного обліку, що використовуються для уточнення та деталізації показників, необхідних для складання кошторису [1].

Під час виконання кошторису бюджетна установа повинна раціонально розподіляти ресурси загального та спеціального фондів відповідно до встановленої бюджетної класифікації та затверджених лімітів. Дотримання цих вимог забезпечує фінансову дисципліну та унеможливорює перевищення асигнувань.

Уся обліково-аналітична інформація, отримана під час діяльності бюджетної установи, має зберігатися у формі, що гарантує її доступність та автентичність. Якщо дані ведуться в електронному середовищі, установа повинна забезпечити можливість друку їх паперових копій на вимогу учасників господарських операцій або контролюючих органів. Такий підхід гарантує прозорість, підтверджуваність та правову значущість інформації [10].

Отже, сучасне нормативно-правове та методичне забезпечення обліку й аналізу виконання кошторисів у бюджетних установах України потребує постійного вдосконалення з урахуванням міжнародних стандартів та практик цифровізації. Важливо не лише дотримуватися встановлених законодавчих норм і методичних положень, а й забезпечувати інтеграцію аналітичних інструментів для прогнозування відхилень, оцінки ефективності використання коштів та оптимізації планування видатків. Таке комплексне підходження дозволяє підвищити прозорість бюджетного процесу, зменшити ризики нецільового використання асигнувань і сприяти більш обґрунтованому прийняттю рішень на рівні розпорядників коштів.

Методичне забезпечення обліку та аналізу кошторисів також має враховувати особливості конкретних видів діяльності та змін у фінансовому середовищі. Застосування стандартизованих форм звітності, узгоджених з сучасними технологіями обліку, дасть змогу не лише контролювати фактичні надходження і видатки, а й проводити прогнозні сценарії та аналіз ефективності функціонування бюджетних установ.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСУ В БЮДЖЕТНІЙ УСТАНОВІ

2.1. Порядок формування та структура кошторису бюджетної установи

Формування кошторису в Шумській міській раді здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України та нормативних актів Міністерства фінансів, що визначають порядок планування видатків місцевих бюджетів.

Шумська міська рада є органом місцевого самоврядування, що функціонує як головний розпорядник бюджетних коштів для Шумської об'єднаної територіальної громади. Її діяльність спрямована на задоволення суспільних потреб, використовуючи бюджетне фінансування, що вимагає високої прозорості та ефективності обліково-аналітичного забезпечення.

Шумська ОТГ утворилася 24 липня 2015 року і включає м. Шумськ (адміністративний центр) та низку сільських рад (загалом понад 43 населені пункти). З 2021 року Шумська міська рада входить до складу Кременецького району Тернопільської області.

Структура виконавчого апарату Шумської міської ради забезпечує реалізацію широкого спектру делегованих та власних повноважень:

- керівництво та контроль: роботу очолює Шумський міський голова (голова виконавчого комітету), який несе головну відповідальність за виконання бюджету. до складу керівництва входять також секретар міської ради та заступник міського голови;

- фінансово-обліковий блок: центральною ланкою, що відповідає за обліково-аналітичне забезпечення, є начальник відділу бухгалтерського обліку – головний бухгалтер, його роль є критичною для забезпечення дотримання бюджетної дисципліни;

– адміністративно-управлінські підрозділи: керуючий справами (секретар) виконавчого комітету координує роботу, а підрозділи, такі як відділ організаційно-кадрової роботи та відділ правового забезпечення, створюють правові та кадрові рамки для фінансових операцій;

– старостинські округи: до складу виконавчого комітету входять старости округів [20].

При формуванні кошторису Шумська міська рада дотримується бюджетного регламенту (згідно Ст.19 Бюджетного кодексу України), що висначає стадійність його складання (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Основні етапи бюджетного процесу Шумської міської ради

Стадія процесу	Короткий зміст робіт
1. Підготовка до формування бюджету	Створення робочої групи, планування засідань, залучення профільних спеціалістів і громади. Збір пропозицій, громадські обговорення, аналіз депутатських ініціатив.
2. Формування бюджетного прогнозу	Доведення методичних вимог, розрахунок прогнозних доходів і видатків, підготовка пропозицій розпорядниками коштів, погодження показників та подання прогнозу на схвалення.
3. Розробка проекту міського бюджету	Збір даних від структурних підрозділів, підготовка бюджетних запитів, аналіз їх обґрунтованості та ефективності, отримання розрахунків від Мінфіну та КМУ, формування проекту рішення.
4. Розгляд проекту міського бюджету	Перевірка й опрацювання поданого проекту, формування висновків комісій, публікація матеріалів на сайті, узагальнення і балансування пропозицій щодо змін.
5. Затвердження бюджету	Доповідь та обговорення на сесії, ухвалення рішення або його доопрацювання, оприлюднення бюджету та забезпечення відкритості інформації для громади.
6. Виконання бюджету	Складання розпису бюджету, управління виконанням доходів і видатків, координація учасників процесу, облік надходжень, контроль правильності зарахувань та повернення помилкових платежів.
7. Контроль за дотриманням законодавства	Перевірка правильності нарахування та надходження платежів, моніторинг виконання дохідної частини бюджету, контроль повноти та своєчасності операцій.
8. Внесення змін до бюджету	Підготовка висновку про перевиконання або недовиконання бюджету, коригування, ухвалення змін і публікація рішень.
9. Звітування про виконання бюджету	Підготовка та подання квартальних і річних звітів, їх перевірка та затвердження на сесії ради, оприлюднення результатів і публічне представлення виконання бюджету громаді.

Складено автором на основі [3; 10]

Під час підготовки, погодження, реалізації кошторисів та коригування їхніх показників Шумська міська рада діє відповідно до вимог нормативного документа, установленого урядом, – Порядку № 228 [31].

Кошторис Шумської міської ради складається з двох основних частин, що охоплюють усі надходження та витрати (рис. 2.1).

Рис. 2.1. Структура кошторису Шумської міської ради за видами фондів
Складено автором на основі [20]

Загальний фонд бюджету охоплює всі надходження, крім тих, що передбачені для спеціального фонду. Для бюджетних установ до доходів загального фонду належать кошти, що надходять із загального фонду бюджету та використовуються для забезпечення виконання основних функцій установи.

Доходи спеціального фонду Шумської міської ради формуються за рахунок власних надходжень установ та інших джерел, передбачених спеціальним фондом (рис. 2.2).

Власні надходження бюджетних установ включають кошти, отримані від надання платних послуг, виконання робіт, продажу продукції або здійснення іншої господарської діяльності, виконання окремих доручень, а також надходження у вигляді грантів, благодійних внесків та подарунків.

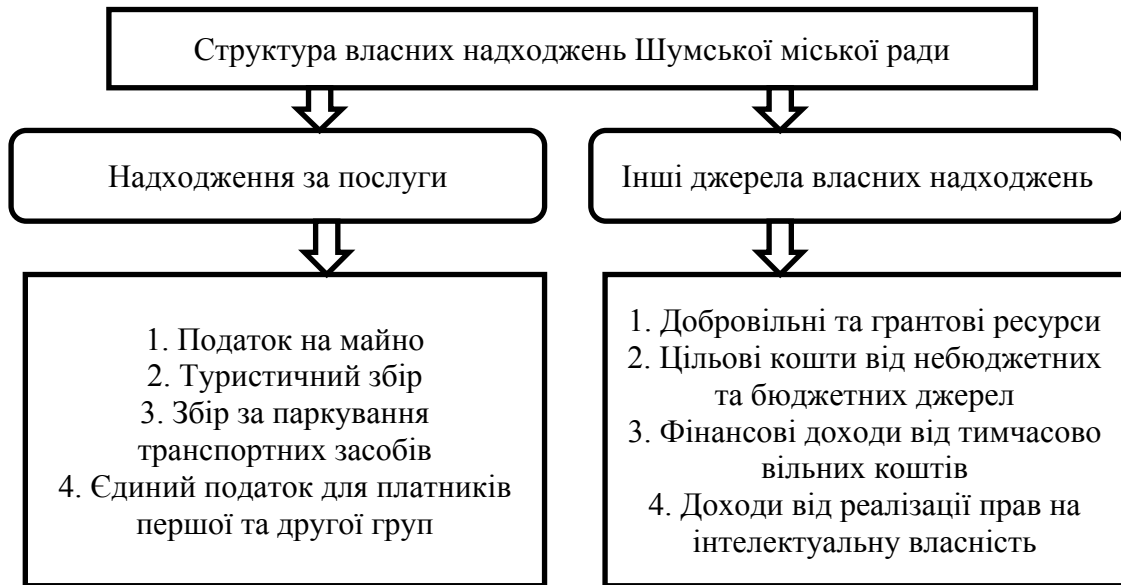

Рис. 2.2. Структура власних надходжень Шумської міської ради
Складено автором на основі [20]

Відповідно до положень статті 143 Конституції України, норм Бюджетного [33] та Податкового кодексів України [26] з усіма чинними змінами, а також на підставі пункту 24 статті 26 та статей 59 і 69 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» [32], врахувавши рекомендації постійної депутатської комісії з питань бюджету, фінансів та соціально-економічного розвитку, Шумська міська рада встановила наступні види місцевих податків і зборів:

1. Податок на майно, до складу якого входять:

– податок на нерухоме майно, відмінне від земельних ділянок, із визначенням основних елементів та ставок;

– плата за землю з установленими елементами та ставками;

– транспортний податок.

2. Туристичний збір.

3. Збір за паркування транспортних засобів із елементами справляння.

4. Єдиний податок для платників першої та другої груп, що працюють за спрощеною системою оподаткування, обліку та звітності, згідно з п. 293.2 ст. 293 Податкового кодексу України [26].

Процес формування кошторису покликаний вирішити кілька ключових питань. По-перше, потрібно визначити очікувані доходи та потреби у видатках по кожному відділу чи підрозділу установи. По-друге, важливо забезпечити фінансування цих витрат за рахунок джерел, прямо дозволених чинним законодавством.

У структурі Шумської міської ради виділяють кількох головних розпорядників коштів, які забезпечують функціонування основних галузей місцевого господарства – управління освіти, фінансів, культури, молодіжної політики, спорту та соціального захисту. Кожен із них має власну сферу відповідальності та працює через відповідні бюджетні програми (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Головні розпорядники бюджетних коштів Шумської міської ради

№	Назва головного розпорядника бюджетних коштів	ЄДРПОУ	Посилання на E-Data
1	Шумська міська рада	04396259	https://spending.gov.ua/new/disposers/04396259/agreements
2	Управління освіти, культури, молоді, спорту та туризму Шумської міської ради	40492437	https://spending.gov.ua/new/disposers/40492437/agreements
3	Фінансове управління Шумської міської ради	40226012	https://spending.gov.ua/new/disposers/40226012/agreements
4	Служба у справах дітей Шумської міської ради	43970596	https://spending.gov.ua/new/disposers/43970596/agreements

Складено автором самостійно

Саме розпорядники бюджетних коштів забезпечують ефективне управління фінансовими потоками в межах своїх повноважень, формують бюджетні запити, подають пропозиції щодо видатків та здійснюють контроль за їх використанням відповідно до вимог бюджетного законодавства.

Шумська міська рада виконує функції головного розпорядника щодо фінансування апарату міської ради, органів місцевого самоврядування та загальноміських програм. Управління освіти, культури, молоді, спорту та туризму формує та виконує кошториси закладів освіти, культурних установ, спортивних напрямів і молодіжних програм. Фінансове управління забезпечує методичний супровід, координацію бюджетного процесу, здійснює попередній

та поточний фінансовий контроль. Служба у справах дітей опікується фінансуванням заходів у сфері захисту прав дітей та соціальних програм.

Фінансування бюджетних установ можливе лише за наявності затвердженого кошторису, складеного відповідно до встановленого порядку. У процесі виконання кошторису керівники установ можуть у межах затвердженого загального обсягу видатків самостійно коригувати розподіл коштів між фондом оплати праці за основними окладами, надбавками та доплатами, а також фондом преміювання. Такі зміни допускаються лише за законними підставами, визначеними чинним законодавством щодо оплати праці. При внесенні коригувань обов'язково готується пояснювальна записка, яка додається до квартальних та річних звітів про виконання кошторису доходів і видатків [20].

Протягом двох тижнів після отримання лімітних довідок вищі органи складають уточнені проекти зведених кошторисів та плани асигнувань і подають їх до Міністерства фінансів України та відповідних місцевих фінансових органів. Це необхідно для формування річного розкладу призначень бюджетів (для загального та спеціальних фондів) за головними розпорядниками коштів, відповідно до повної економічної класифікації, а також для складання щомісячного розкладу асигнувань загального фонду.

Кошториси та плани асигнувань на централізовані заходи затверджуються окремо для кожного заходу керівниками міністерств, центральних органів виконавчої влади, державних адміністрацій та виконавчих органів місцевих рад. Вони можуть визначатися загальною сумою видатків, проте для конкретного заходу за місяць формується окремий кошторис на основі календарного плану.

Документи підписуються керівником установи та головним (старшим) бухгалтером або централізованою бухгалтерією. Затверджені кошториси, плани асигнувань та штатні розписи закріплюються гербовою печаткою та підписом керівника, уповноваженого на затвердження, із зазначенням дати. Вони

виготовляються у двох примірниках: один залишається у затверджувальній установі, другий повертається безпосередньо установі, яка його підготувала [1].

Затверджений кошторис доходів і видатків є ключовим фінансовим документом установи, який визначає обсяг бюджетних коштів та напрями їх використання. До нього додаються плани асигнувань із загального та спеціального фондів, що відображають помісячний розподіл затверджених видатків за скороченою економічною класифікацією, та регламентують здійснення фінансових зобов'язань протягом року.

2.2. Організація бухгалтерського обліку та аналітичного супроводу виконання кошторису

Бухгалтерський облік у бюджетних установах організовується таким чином, щоб забезпечити своєчасне та достовірне відображення всіх фінансових операцій, пов'язаних із виконанням кошторису. Основним завданням є контроль за надходженням і витрачанням коштів із загального та спеціального фондів, правильність розподілу видатків за економічною класифікацією, а також відповідність витрат встановленим лімітам.

У бухгалтерському обліку доходи загального фонду формуються переважно з бюджетних асигнувань. Доходи спеціального фонду відображаються складніше, оскільки до нього входять різні надходження, головним чином власні кошти установ.

Власні надходження визначаються як надходження, отримані бюджетними установами у встановленому порядку, включаючи плату за надання послуг, виконання робіт, реалізацію продукції чи майна, гранти, дарунки та благодійні внески.

При цьому майно або активи, отримані від інших бюджетних установ у межах одного бюджету, не відносяться до власних надходжень, оскільки йдеться про внутрішньовідомче передання (ч. 4 ст. 13 БКУ). Використання

власних надходжень також регламентується бюджетним законодавством і повинно відповідати джерелу їх отримання [3].

Відповідно до НСБО 124 «Доходи» [13] та Плану рахунків № 1203 [30], доходи поділяються на обмінні та необмінні операції. Обмінна операція передбачає отримання доходу в обмін на передані активи, послуги або роботи, тоді як необмінна операція – це надходження, що не передбачає прямого обміну, але може вимагати виконання певних умов (табл. 2.3).

Таблиця 2.3

Класифікація доходів Шумської міської ради

Тип надходження	Основні принципи визнання та використання
Доходи від обмінних операцій	
7011 «Бюджетні асигнування»	Включають кошти на виконання функцій установи, крім капітальних асигнувань. Визнаються доходом при здійсненні витрат або отриманні активів/послуг.
7111 «Доходи від реалізації продукції, робіт і послуг»	Плата за послуги та виконані роботи, що надаються у межах основної та додаткової діяльності. Визнаються на основі ступеня виконання операції на дату балансу.
7112 «Доходи від оприбуткування активів, раніше не врахованих у балансі»	Оприбуткування основних засобів, виробничих запасів, малоцінних предметів, отриманих після інвентаризації, демонтажу чи списання. Визнання доходу залежить від ймовірності отримання економічних вигід.
7211 «Доходи від реалізації активів»	Продаж майна або капітальних активів. Дохід визнають при передачі суттєвих ризиків та контролю над активом, якщо сума доходу достовірно оцінюється.
7311 «Фінансові доходи»	Відсотки, роялті, дивіденди від розміщення тимчасово вільних коштів. Визнання доходу можливе при ймовірності надходження економічних вигід.
7411 «Інші доходи обмінних операцій»	Відновлення корисності активів, курсові різниці, дооцінка активів, орендні платежі. Визнання доходу – за відповідними нацстандартами.
Доходи від необмінних операцій	
7511 «Безоплатно отримані активи та послуги»	Податкові та неподаткові надходження, надходження до цільових фондів, штрафи, неустойки, пені, спонсорські та благодійні внески. Визнання доходу відбувається при фактичному отриманні активів або послуг.
7512 «Трансферти»	Кошти, отримані для виконання цільових заходів від підприємств, фізичних осіб чи інших бюджетних установ. Дохід визнається пропорційно виконанню умов отримання, з одночасним зменшенням зобов'язання.

Складено автором самостійно

При отриманні активів у рамках необмінних операцій доходи визнають одночасно з надходженням. Придбання або продаж активів в обмін на послуги чи інші активи регламентується БКУ: проводки у негрошовій формі заборонені (п. 6 ст. 45 БКУ), розрахунки здійснюють лише у грошовій формі або шляхом зменшення зобов'язань [3].

Надходження бюджетних асигнувань розглядаються як обмінні операції, оскільки спрямовуються на виконання функцій установи (оплата праці, комунальні послуги, утримання приміщень) та належать до доходів загального фонду. Асигнування капітального характеру, призначені для придбання або створення активів, відносяться до цільового фінансування (рахунок 54), а додаткові витрати на введення активу в експлуатацію (транспортування, монтаж) також відображаються на цьому рахунку, при цьому проводка виглядає так: Дт 7011 – Кт 5411, що вилучає відповідні витрати з доходу звітного періоду та включає їх у первісну вартість активу.

У табл. 2.4. відобразимо бухгалтерські проводки із відображення догодів загального фонду.

Таблиця 2.4

Відображення обліку доходів Шумської міської ради

Опис операції	Дт	Кт	Сума, грн	Документ
Отримано цільове фінансування на придбання офісного обладнання	2313	5411	25 000,00	МО № 2
Надходження асигнувань для покриття поточних витрат (доставка та монтаж)	2313	7011	1 200,00	МО № 2
Придбання офісного обладнання	1311	6211	26 200,00	МО № 6
Оплата постачальнику за обладнання	6211	2313	26 200,00	МО № 2, № 6
Введення обладнання в експлуатацію	1015	1311	26 200,00	МО № 17
Вилучення витрат на доставку та монтаж з доходів загального фонду	7011	5411	1 200,00	МО № 17
Формування внесеного капіталу	5411	5111	26 200,00	МО № 17

Складено автором самостійно

Також до класу 7 належать рахунки 71 «Доходи від реалізації продукції (робіт, послуг)» та 72 «Доходи від продажу активів». Хоча на перший погляд вони схожі, різниця суттєва:

- 71 застосовується для доходів від основної або додаткової діяльності установи, тобто реалізації продукції, виконання робіт чи надання послуг.
- 72 використовується для обліку доходів від продажу майна або активів, що не є продуктом основної діяльності (наприклад, залишки матеріалів, брухт тощо) [13].

За обома рахунками надходження визнаються доходом лише за умов отримання економічної вигоди та достовірної оцінки пов'язаних витрат. Якщо частина доходів належить майбутнім періодам, їх спочатку відображають на рахунку 6911 «Доходи майбутніх періодів», а пізніше — переносять на 7111 або 7411 (табл. 2.5).

Таблиця 2.5

Відображення обліку доходів від продажу активів Шумської міської ради

Опис операції	Дт	Кт	Сума, грн	Документ
Списання канцелярських матеріалів, що реалізуються	8211	1513	4 150,00	МО № 13
Надходження коштів від покупців	2313	2117	4 150,00	МО № 3, № 4
Відображення доходу від реалізації активів	2117	7211	4 150,00	МО № 4, № 14
Визначення фінансового результату на кінець періоду	7211 / 5511	5511 / 8211	4 150,00	МО № 17

Складено автором самостійно

Доходи від реалізації активів відносяться до обмінних операцій, оскільки одночасно збільшується дебіторська заборгованість та нараховуються доходи. Витрати, пов'язані із продажем активів, враховуються при визначенні фінансового результату звітного періоду.

До необмінних доходів, що відображаються на субрахунку 7511 «Доходи за необмінними операціями», належать:

- безоплатно отримані товари, послуги або роботи;
- суми штрафів, пені, неустойки;
- безповоротні зобов'язання (крім кредиторської заборгованості зі спливом строку позовної давності);
- спонсорські та благодійні внески, включно з надходженнями в натуральній формі.

Внутрішні переміщення між установами з одним головним розпорядником розглядаються не як дохід, а як збільшення власного капіталу однієї установи та зменшення – іншої.

Особливим видом є трансфери (субрахунок 7512), які представляють безоплатні надходження від державних органів, місцевого самоврядування або міжнародних установ на виконання цільових програм (табл. 2.6). Надходження трансферту не створює зобов'язань, але за цільовим призначенням його слід використовувати лише на визначені цілі. Кінцеві отримувачі обліковують кошти на спеціальному фонді, а передавальні установи – на загальному.

Таблиця 2.6

Відображення обліку трансфертів Шумської міської ради

Опис операції	Дт	Кт	Сума, грн	Документ
Надходження субвенції	2313	7512	30 000,00	МО № 3, № 14
Оприбуткування матеріалів	1513	6211	30 000,00	МО № 6
Перерахування постачальнику	6211	2313	30 000,00	МО № 3, № 6

Складено автором самостійно

Синтетичний облік руху коштів загального та спеціального фондів здійснюється за допомогою Меморіального ордеру № 2 та Меморіального ордеру № 3 відповідно, а підсумкова інформація по цих операціях фіксується в Журналі-головній. Для ведення аналітичного обліку застосовуються Картки обліку отриманих асигнувань, що ведуться у розрізі кодів економічної класифікації видатків і окремо за кожним кодом програмної класифікації. Аналітичний облік організовується окремо для коштів загального та спеціального фондів бюджету. Така система обліку забезпечує ефективний контроль за виконанням кошторису, правильністю обліку надходжень на реєстраційні рахунки установи та своєчасністю відображення операцій у бухгалтерських документах [10].

Видатки бюджетних установ регулюються Планом рахунків № 1203 [30] та Бюджетним кодексом України [3]. Вони відображаються як зменшення активів установи та реєструються на відповідних синтетичних рахунках загального або спеціального фонду. Важливо, що видатки завжди повинні бути

підтверджені первинними документами, а проведення платежів здійснюється лише у грошовій формі.

Видатки бюджетної установи поділяються на касові та фактичні:

- касові видатки – реальні платежі через казначейство або банк, що забезпечують контроль за цільовим використанням коштів;
- фактичні видатки – нараховані витрати, що формують фінансовий результат установи [29].

Касові видатки охоплюють усі суми коштів, які бюджетна установа отримує на свої поточні рахунки в банку або на реєстраційні рахунки у Державному казначействі з метою їх цільового використання відповідно до кошторису. До касових видатків належать як готівкові надходження до каси установи, так і безготівкові перерахування для оплати різних послуг та придбання матеріальних цінностей. Важливо підкреслити, що касові видатки не тотожні касовим операціям загалом, адже останні фіксують весь рух грошових коштів, а касові видатки – лише їх цільове використання за призначенням.

Фактичні видатки відображають реальні витрати, які понесла установа для виконання затвердженого кошторису, і підтверджуються первинними бухгалтерськими документами. До них відносяться, зокрема, нарахування заробітної плати, списання витрачених матеріалів, медикаментів і продуктів харчування, відрядження працівників за поданими авансовими звітами, а також відрахування на соціальні заходи та спеціальні фонди. Фактичні видатки дозволяють відстежити фактичне виконання кошторису та забезпечити контроль за ефективним і цільовим використанням бюджетних ресурсів установи [14].

У практичній діяльності бюджетних установ касові та фактичні видатки рідко збігаються в часі, оскільки вони формуються за різними принципами бухгалтерського обліку: касовим методом та методом нарахувань. Якщо ж касові та фактичні видатки збігаються у часі, такі витрати називають прямими видатками.

Видатки також можна умовно розділити на поточні та капітальні:

- поточні видатки забезпечують щоденне функціонування установи (оплата праці, комунальні послуги, обслуговування приміщень);
- капітальні видатки спрямовані на придбання, будівництво, модернізацію або створення активів і відображаються на рахунку цільового фінансування. Додаткові витрати, пов'язані з введенням активів у експлуатацію (транспортування, монтаж, налагодження), також включаються до первісної вартості активу [8].

Облік касових видатків у синтетичному плані ведеться у тих же регістрах, що і облік руху грошових коштів на поточних та реєстраційних рахунках. Аналітичний облік здійснюється за кожним рахунком окремо відповідно до кодів економічної класифікації видатків. Основним інструментом для цього є картка аналітичного обліку касових видатків, яка формується за кожним кодом функціональної класифікації видатків як загального, так і спеціального фонду.

Картки відкривають на початку кожного місяця і заповнюють щодня, користуючись виписками з рахунків. Суми відшкодованих касових видатків відображають на зворотній стороні картки.

Фактичні видатки коригуються на кошти, що надійшли на поточні або реєстраційні рахунки для відновлення проведених у звітному періоді касових видатків. Варто враховувати, що кошти, перераховані з загального фонду бюджету у попередньому році, відносяться до доходу відповідного загального фонду [46].

Процес обліку касових видатків у бюджетних установах є двонаправленою системою, що починається з первинної документації та завершується формуванням фінансової звітності. Вхідними даними для системи є первинні документи та виписки банків (Державного казначейства). Ці дані одночасно розходяться на два паралельні потоки: синтетичний та аналітичний. У синтетичному обліку інформація послідовно агрегується, переходячи від меморіального ордеру № 2, 3 (Журнал 1) до Журналу-головної книги [14].

Водночас аналітичний потік спрямовує первинні дані безпосередньо до карток аналітичного обліку касових видатків для деталізації. Фінальним етапом

процесу є консолідація даних із Журналу-головної книги та карток аналітичного обліку, що слугує основою для складання звітності про виконання кошторису видатків.

Згідно з Планом рахунків та правилами бухгалтерського обліку в державному секторі, затвердженими наказом Мінфіну від 31.12.2013 р. № 1203 [30], всі витрати суб'єктів державного сектору обліковуються на активних рахунках класу 8 «Витрати». Ці рахунки дозволяють систематизувати інформацію про витрати, пов'язані як з операціями обміну, так і з необмінними операціями. До основних рахунків цього класу належать:

- «80 «Витрати на реалізацію бюджетних програм»;
- 81 «Витрати на виробництво продукції, надання послуг та виконання робіт»;
- 82 «Витрати, пов'язані з продажем активів»;
- 83 «Фінансові витрати»;
- 84 «Інші витрати за обмінними операціями»;
- 85 «Витрати за необмінними операціями»;
- 86 «Умовні витрати»» [14]

Для ведення обліку розпорядників бюджетних коштів і державних цільових фондів використовується рахунок 80 «Витрати на реалізацію бюджетних програм». Він дозволяє узагальнити інформацію про витрати, здійснені для виконання повноважень суб'єкта державного сектору, передбачених законодавством.

- дебет рахунка показує суми визнаних витрат, включно з касовими видатками на виконання бюджетних програм та утримання державних цільових фондів;
- кредит рахунка відображає надходження на відновлення витрат або їх закриття на фінансовий результат виконання кошторису.

Рахунок 80 поділяється на такі субрахунки: 8011 «Витрати на оплату праці»; 8012 «Відрахування на соціальні заходи»; 8013 «Матеріальні витрати»; 8014 «Амортизація» (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Відображення обліку витрати загального фонду Шумської міської ради

Опис операції	Дт	Кт	Сума, грн	Документ
Нараховано зарплату працівникам	8011	6511	133 389,85	МО № 2
Нараховано ЄСВ на зарплату	8012	6313	30 056,37	МО № 2
Списано використані запаси	8013	151	25 000,00	МО № 6
Нараховано амортизацію основних засобів	8014»	1411	12 857,31	МО № 7

Складено автором самостійно

Рахунок 81 «Витрати на виготовлення продукції (надання послуг, виконання робіт)» застосовується для систематизації витрат, що виникають у процесі виробництва продукції, надання послуг або виконання робіт. Дебет рахунка – суми витрат, визнаних у процесі виробничої діяльності. Кредит рахунка – списання витрат на рахунок 16 «Виробництво», а також відновлення витрат або їх закриття на фінансовий результат (табл. 2.8).

Таблиця 2.8

Відображення обліку витрати спеціального фонду Шумської міської ради

Опис операції	Дт	Кт	Сума, грн	Документ
Нараховано зарплату працівникам	8111	6511	13 389,85	МО № 3
Нараховано ЄСВ	8112	6313	3 056,37	МО № 3
Списано запаси та матеріали	8113	151	17 930,00	МО № 6
Нараховано амортизацію	8114	1411	3 110,96	МО № 7
Інші витрати	8115	6415	2 529,19	МО № 8

Складено автором самостійно

Наприкінці звітнього року витрати, накопичені на рахунку 81, переносяться на дебет субрахунку 432.

Головним інструментом для ведення обліку фактичних витрат служать картки аналітичного обліку таких видатків. Кожну картку відкривають щомісяця окремо за кодами програмної класифікації витрат як для загального, так і для спеціального фонду. Записи в картках здійснюються відповідно до кодів економічної класифікації витрат на основі даних меморіальних ордерів. При цьому фактичні витрати зменшуються на ті суми, які надійшли на поточні або реєстраційні рахунки для відшкодування касових видатків, якщо ці кошти вже були зараховані на витрати звітнього періоду.

2.3. Облік результатів виконання кошторису бюджетної установи

Усі доходи та витрати загального і спеціального фондів Шумської міської ради на кінець року підлягають остаточному списанню на фінансові результати виконання кошторису. Це стосується зокрема доходів та видатків, пов'язаних із незавершеним капітальним будівництвом. До фінансових результатів також відносяться доходи й витрати за іншими джерелами власних надходжень установ, вартість переоцінених матеріальних запасів, а також майно, отримане внаслідок ліквідації чи розбирання активів, оприбутковане за підсумками інвентаризації, а також нараховані курсові різниці. Крім того, до фінансових результатів у кінці кварталу включаються депонентська та кредиторська заборгованість, строк позовної давності якої минув, а також безнадійна дебіторська заборгованість.

Витрати, що виникають у виробничих чи навчальних майстернях, підсобних господарствах за договорами на науково-дослідні роботи, створення експериментальних зразків чи пристроїв, які залишилися незавершеними або завершеними, але не зданими, не списуються на фінансові результати.

Перед підготовкою фінансової звітності обов'язково обробляють усі первинні документи, відображають господарські операції на рахунках в облікових регістрах, визначають виконання кошторису, закривають рахунки доходів і витрат, підраховують фінансові результати та звіряють залишки аналітичних і синтетичних рахунків.

Річне закриття рахунків здійснюється відповідно до чинних нормативних актів та роз'яснень Мінфіну, зокрема:

- НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності» [12];
- Наказ Міністерства фінансів України № 307 від 28.02.2017 р. «Про затвердження Порядку заповнення форм фінансової звітності в державному секторі та внесення змін до НП(С)БОДС 101» [29].

У системі бюджетного обліку підсумковий фінансовий результат формується окремо за кожним із двох фондів – загальним і спеціальним. Його

визначення здійснюється згідно з процедурою, встановленою Державним казначейством України у Порядку виконання річних заключних оборотів від 02.01.2002 № 07-04/3-5, який регламентує правила завершення облікових операцій за кошторисами наприкінці року.

Процедуру річного закриття доходів і видатків у бюджетних установах, згідно з методичними рекомендаціями фахівців Державного казначейства України, доцільно виконувати послідовно у два логічні блоки.

Перший етап передбачає визначення тих субрахунків, які потребують завершального списання наприкінці звітного року. На цьому ж етапі аналізують окремі питання, що можуть виникати у процесі ліквідації залишків за відповідними рахунками, та уточнюють коректність віднесення сум на відповідні субрахунки впродовж року.

Другий етап пов'язаний із формуванням річного фінансового результату та його відображенням у балансі установи. Після цього обов'язково проводиться зіставлення показників з інформацією інших форм звітності, що дозволяє переконатися в їх узгодженості та достовірності.

Щодо першого етапу, необхідно враховувати, що наприкінці року підлягають повному закриттю залишки за більшістю субрахунків Класу 7 «Доходи». За аналогічним принципом списують обороти за всіма субрахунками Класу 8 «Витрати».

Під час здійснення заключних оборотів бухгалтер повинен працювати особливо уважно: кожна сума, яка протягом року була віднесена на відповідний субрахунок, має пройти документальну перевірку. Такий підхід забезпечує коректність формування кінцевих залишків та гарантує достовірність річних показників.

Процедура закриття бюджетних рахунків здійснюється для узагальнення підсумків після завершення кожного кварталу та по закінченні останнього операційного дня бюджетного року. На фінальному етапі бюджетного періоду суми всіх нарахованих доходів та проведених видатків, що пов'язані з

реалізацією кошторису, відображаються заключними оборотами та переносяться на показник результату його виконання за відповідний рік.

Згідно з Планом рахунків, затвердженим Наказом Мініну № 1203 від 31.12.2013 р. [30], інформація про фінансові результати виконання бюджету (кошторису) узагальнюється на рахунку 55 «Фінансовий результат». Цей рахунок призначений для обліку результатів виконання бюджету суб'єктами державного сектору.

«На кредиті рахунку 55 відображають:

- закриття рахунків обліку доходів;
- результати переоцінки активів при списанні або щорічно нараховану амортизацію;
- суми дефіциту або профіциту попередніх періодів, якщо профіцит перевищує дефіцит;
- доходи державного чи місцевого бюджету поточного року та проведені коригування.

На дебеті рахунку обліковують:

- закриття рахунків обліку видатків;
- суми профіциту чи дефіциту, що переходять у накопичені фінансові результати;
- витрати бюджету поточного року та коригування;
- результати виконання бюджету попередніх періодів, якщо дефіцит перевищує профіцит» [10].

Наприкінці кожного кварталу та на завершення фінансового року, при формуванні форм фінансової звітності, усі отримані доходи за кошторисом, а також фактичні видатки і витрати розпорядників бюджетних коштів підсумовуються та списуються на рахунок результату виконання кошторису.

Додатково на кінець звітного періоду слід перевірити розрахунки з дебіторами та кредиторами, щоб виявити заборгованість із простроченим терміном позовної давності. Такі заборгованості після належного документального оформлення списуються наступним чином:

– дебіторська заборгованість, строк позовної давності якої минув, – на дебет субрахунку 8511 «Витрати за необмінними операціями» з подальшим закриттям на субрахунок 5511;

– кредиторська заборгованість – на кредит субрахунку 7511 «Доходи за необмінними операціями», після чого доходи закриваються на субрахунок 5511.

Приклади основних бухгалтерських записів для обліку результатів виконання кошторису наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Відображення обліку результатів виконання кошторису Шумської міської ради

№	Опис операції	Дт	Кт
1	Списано на фінансові результати доходи: асигнування по загальному фонду	7011	5511
	доходи від реалізації продукції та надання послуг	7111	5511
	цільова фінансова допомога	7511	5511
2	Списано видатки: загального фонду	5511	801
	спеціального фонду	5511	811
3	Списано кредиторську заборгованість із минулим терміном позовної давності	6414	5512
4	Віднесено профіцит звітнього періоду до накопичених фінансових результатів	5511	5512

Складено автором самостійно

Також необхідно перевірити, чи враховані на рахунку фінансових результатів: перевищення сум дооцінки основних засобів над сумами їхньої уцінки під час вибуття, а також чи віднесено до накопичених фінансових результатів первісну вартість основних засобів, придбаних або безоплатно отриманих у межах органу, уповноваженого керувати об'єктами державної чи комунальної власності.

Зазвичай результат виконання кошторису визначається на кінець звітнього періоду. Проте інколи потрібно коригувати фінансовий результат на суму витрат, понесених у попередніх періодах, але включених до первісної вартості введених в експлуатацію основних засобів поточного періоду. Це дозволяє збільшити цільове фінансування за рахунок накопиченого фінансового результату.

Заключним кроком є розрахунок профіциту або дефіциту виконання кошторису, який визначається як різниця між залишками доходів і витрат за звітний період з урахуванням результатів попередніх періодів. Після цього субрахунок 5511 закривається, а на субрахунку 5512 відображається накопичений фінансовий результат діяльності бюджетної установи

Відображення цих операцій у бухгалтерському обліку здійснюється записами згідно табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Відображення обліку фінансових результатів Шумської міської ради на заключному етапі

Операція	Дебет	Кредит
Списання дебіторської заборгованості після закінчення строку позовної давності	5512	2111, 2113, 2115–2117
Списання кредиторської заборгованості з минулим строком позовної давності	5511	6211–6214, 6412, 6415
Відображення дооцінки об'єкта основних засобів при вибутті	5311	5512
Включення первісної вартості основних засобів, придбаних або безоплатно отриманих, до накопичених фінансових результатів	5111	5512
Коригування результату кошторису на витрати попередніх періодів, включені до первісної вартості введених в експлуатацію основних засобів	5512	5411
Віднесення до накопичених фінансових результатів профіциту або дефіциту звітного періоду	5511/5512	5512/5511

Складено автором самостійно

Всі зазначені бухгалтерські операції відображаються заключними записами у меморіальному ордері, результати якого переносяться до книги «Журнал-Головна».

Фінансові результати визначають на кінець кварталу та року. Результат виконання кошторису відображає профіцит або дефіцит і включається у форми фінансової звітності: Баланс (форма № 1-дс) та Звіт про фінансові результати (форма № 2-дс).

У балансі рядок 1420 «Фінансовий результат» узагальнює дані про фінансові результати, фактично показуючи сальдо субрахунку 5512.

«Звіт про фінансові результати складається з чотирьох розділів:

1. «Фінансовий результат діяльності» – розрахунок профіциту/дефіциту за звітний період;

2. «Витрати бюджету (кошторису) за функціональною класифікацією та кредитування»;
3. «Виконання бюджету (кошторису)»;
4. «Елементи витрат за обмінними операціями» [10].

У Розділі I визначаються нараховані доходи за обмінними та необмінними операціями, фактичні витрати та фінансовий результат діяльності як профіцит або дефіцит. Показник рядка 2390 «Профіцит/дефіцит за звітний період» обчислюється як різниця між рядками 2200 «Всього доходів» та 2380 «Всього витрат».

До річного балансу додається довідка органу ДКС або банку про залишки коштів на реєстраційних та поточних рахунках на 1 січня, на основі якої формується реєстр залишків коштів загального та спеціального фонду бюджету. Інші форми звітності складаються на базі даних аналітичного обліку активів, витрат та доходів [2].

Разом із річним звітом подається пояснювальна записка та додаткові довідки за Порядком № 44. Установи з подвійним підпорядкуванням подають звітність як вищому органу, так і органу ДКС за місцем розташування та підпорядкування. Фінансові звіти державних і місцевих бюджетних установ подаються розпорядникам вищого рівня з відміткою ДКС про відповідність обліковим даним про виконання бюджету.

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

3.1. Аналіз ефективності виконання кошторису Шумської міської ради

Ефективність виконання кошторису бюджетної установи визначається через порівняння фактичних доходів і видатків із запланованими показниками та оцінку досягнення поставлених фінансових цілей. У випадку Шумської міської ради аналіз здійснюється за двома основними фондами: загальним та спеціальним, що дозволяє комплексно оцінити використання бюджетних ресурсів та їх відповідність стратегічним завданням громади.

Проведемо аналіз виконання бюджету Шумської міської ради на основі даних Додатку А.

Виконання бюджету Шумської міської територіальної громади за 2024 рік характеризується загальною стабільністю фінансових показників та відображає ефективність управління доходами та видатками на місцевому рівні. Загальний обсяг доходів склав 260 339,5 тис. грн, що на 4 850,4 тис. грн менше за показник 2023 року, або 98,2 % від планових призначень, що свідчить про високий рівень досягнення бюджетних цілей.

Аналіз дохідної частини бюджету Шумської міської ради показує, що основним джерелом доходів залишаються податкові надходження, які забезпечили 123 805,6 тис. грн, що на 13 217,5 тис. грн менше показника 2023 року (90,4 %). Зменшення спостерігалось переважно за рахунок податку на доходи фізичних осіб (77,8 % до минулорічного рівня), що може бути наслідком економічних коливань та зміни рівня оподаткування. Водночас, податки на товари та послуги показали позитивну динаміку, збільшившись на 1 674,6 тис. грн (138,9 %), що свідчить про активізацію споживчого ринку та ефективну роботу органів місцевого самоврядування щодо адміністрування акцизів.

Зростання місцевих податків на 27,0 % досягнуто завдяки збільшенню надходжень єдиного податку та податку на майно, що підтверджує позитивну динаміку мобілізації власних ресурсів громади. Водночас, неподаткові доходи, включно з доходами від власності та підприємницької діяльності, зросли на 38,8 %, що підкреслює ефективність використання активів і потенціалу бюджетних установ у формуванні власних надходжень.

Обсяг державних трансфертів у 2024 році склав 109 125,0 тис. грн. Зокрема, дотації виконані лише на 40,5 % до минулорічного рівня, що зумовлено зміною державних бюджетних пріоритетів. При цьому субвенції отримані в обсязі 95 353,2 тис. грн, що перевищує показник 2023 року на 20 025,9 тис. грн (126,6 %), забезпечуючи фінансування цільових програм громади. Виконання трансфертів на 99,8 % свідчить про майже повну реалізацію фінансових ресурсів, передбачених державою та місцевими органами.

Проаналізуємо також планове і фактичне виконання кошторису Шумської міської ради за 2025 рік станом на 01.11.2025 р. за даними додатків Б, В, Г, Д.

Загальний обсяг доходів бюджету на 01.11.2025 року склав 229 600 367,79 тис. грн, що становить 87,5 % планового показника на рік (262 390 463,95 тис. грн). Такий рівень виконання свідчить про достатню мобілізацію доходів, однак є певні дефіцитні напрями, які потребують уваги з боку фінансового управління (рис. 3.1).

1. Податкові надходження

Податки на доходи фізичних осіб та прибуток виконані на 94,12 % від плану (78 350 743,70 тис. грн), що є відносно високим показником, проте нижче 100 %, що може бути пов'язано з економічною кон'юнктурою та змінами в доходах платників податків.

Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів виконана лише на 57,17 %, що свідчить про недостатнє використання ресурсного потенціалу та низьку ефективність адміністрування цих платежів.

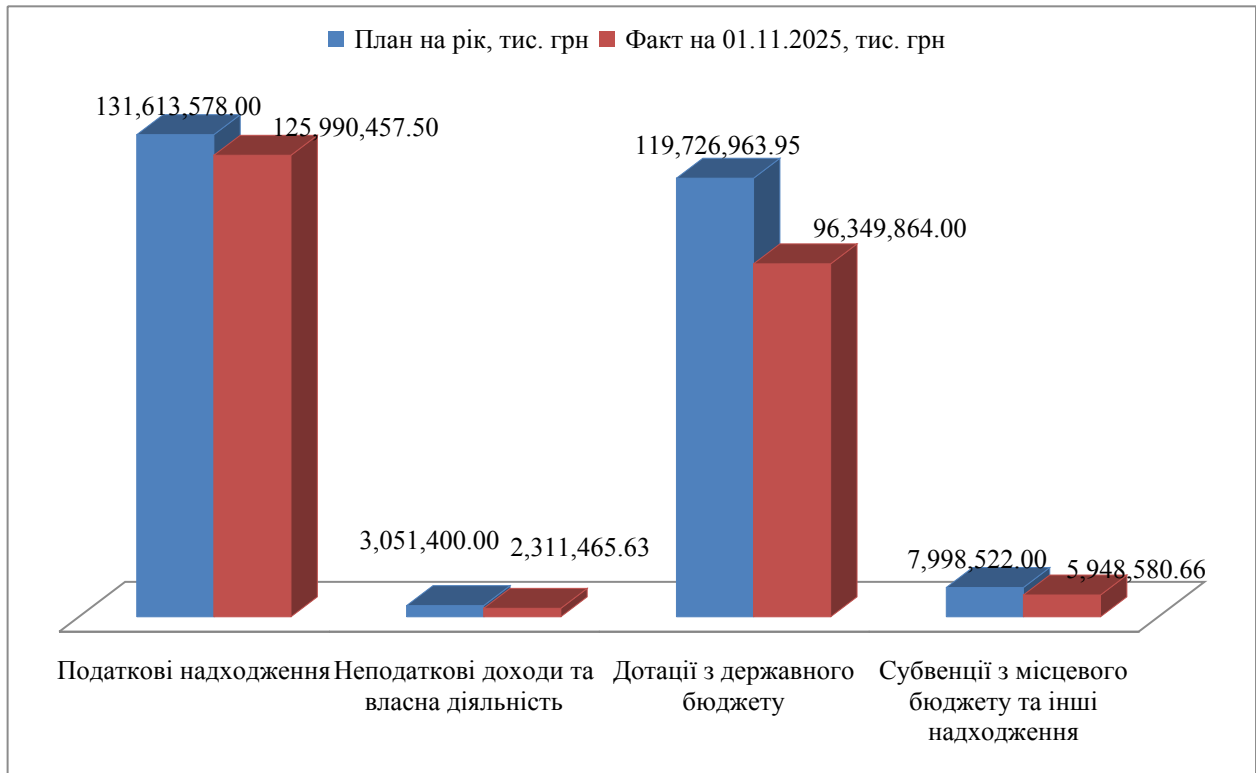

Рис. 3.1. Динаміка виконання доходів загального фонду Шумської міської ради

Складено автором на основі Додатку Б

Внутрішні податки на товари та послуги виконані на 91,26 %, що відображає стабільність споживчого ринку та адміністрування акцизів. Місцеві податки (податок на майно, єдиний податок) виконані на 96,09 %, що свідчить про ефективну роботу місцевої ради та підрозділів з адміністрування цих платежів.

2. Неподаткові доходи та власна діяльність

Доходи від власності та підприємницької діяльності виконані на 77,10 %, що вказує на резерви підвищення ефективності використання майна та ресурсів громади. Адміністративні збори та платежі виконані на 69,96 %, що також потребує додаткового контролю та удосконалення адміністрування. Інші неподаткові надходження показують виконання на 93,76 %, що є достатньо високим показником.

3. Дотації та субвенції

Базова дотація виконана на 83,33 %, що свідчить про певне недофінансування з державного бюджету. Освітні субвенції виконані на рівні

83,67 % для основної освітньої субвенції та 80,11 % для субвенції на осіб з особливими освітніми потребами. Субвенція на НУШ (Нова українська школа) виконана повністю (100 %), що свідчить про ефективне використання цільових коштів. Деякі цільові субвенції виконані нижче очікуваного рівня: наприклад, субвенція на харчування учнів – 33,33 %, субвенція на будівництво житла – 0 %, що є критичним і потребує окремого аналізу причин невиконання.

4. Інші субвенції та дотації

Виконання інших субвенцій з державного та місцевого бюджетів коливається від 44,81 % до 97,96 %, що демонструє різну ефективність реалізації окремих програм, особливо тих, що пов'язані з житловими потребами ветеранів та осіб з інвалідністю.

Загальна ефективність виконання бюджету Шумської міської територіальної громади станом на 01.11.2025 року оцінюється як достатня, досягнуто 87,5 % від плану, проте залишається значний потенціал для покращення мобілізації доходів, особливо рентних платежів та окремих субвенцій; серед сильних сторін варто відзначити стабільне виконання податків на доходи та місцевих податків, а також ефективне використання цільових освітніх субвенцій, зокрема на реалізацію програми «Нова українська школа», водночас слабкі сторони проявляються у низькому рівні надходжень рентних платежів, субвенцій на харчування учнів та будівництво житла, що може ускладнювати реалізацію соціально значимих програм громади; з урахуванням цього рекомендується посилити контроль за надходженнями від використання природних ресурсів, вдосконалити адміністрування адміністративних зборів та активізувати процеси залучення й ефективного використання державних і місцевих субвенцій.

Аналіз спеціального фонду бюджету Шумської міської ради згідно Додатку В станом на 01.11.2025 року свідчить про високий рівень виконання запланованих надходжень. Загальна сума фактичних надходжень спеціального фонду склала 21 854 790,90 грн, що становить 97,15% від річного плану (22 495

604,85 грн). Це підтверджує ефективну роботу органів місцевого самоврядування з мобілізації коштів спеціального фонду.

Серед основних джерел доходів найбільш ефективними є власні надходження бюджетних установ, які виконані на рівні 97,38%, та надходження від продажу основного капіталу і коштів від продажу землі й нематеріальних активів, які перевищили планові показники на 35,82% та 10,33% відповідно. Це позитивно вплинуло на фінансову стійкість спеціального фонду та дало змогу забезпечити фінансування запланованих програм і заходів.

Разом з тим, виконання деяких джерел надходжень є недостатнім. Зокрема, надходження з інших неподаткових надходжень виконані лише на 35,59%, субвенція з державного бюджету на підтримку осіб з особливими освітніми потребами – на 49,87%, а субвенція на здійснення природоохоронних заходів – лише на 11,40%. Такі низькі показники свідчать про існування певних проблем у процесі надходження коштів, що може бути пов'язано з адміністративними затримками або недостатньо ефективним плануванням використання відповідних ресурсів.

Стабільними джерелами залишаються освітня субвенція з державного бюджету та субвенція з місцевого бюджету за рахунок залишку коштів освітньої субвенції, обидві з яких виконані на 100%, що забезпечило фінансування освітніх програм, включно з покращенням якості гарячого харчування для учнів початкових класів.

Отже, спеціальний фонд бюджету Шумської міської ради у 2025 році в цілому виконує свою функцію щодо забезпечення фінансової підтримки пріоритетних напрямів діяльності громади, проте потребує посиленої уваги до джерел з низьким рівнем виконання, зокрема тих, що стосуються природоохоронних заходів та підтримки соціально вразливих категорій населення.

Як бачимо із Додатку Г станом на 1 листопада 2025 року загальний фонд бюджету Шумської територіальної громади становив 266 212 043,95 грн, з яких використано 206 331 709,18 грн, що складає 77,51% від річного плану. Такий

показник свідчить про стабільне освоєння коштів бюджету, однак окремі напрямки діяльності відстають від запланованих показників, що потребує більш детального аналізу для оптимізації використання ресурсів та підвищення ефективності бюджетних видатків.

У сфері освіти (КПКВ 1000) загальний річний план становив 185 171 181,95 грн, фактичне використання склало 142 837 136,41 грн, або 77,14% від річного плану. Найвищі показники виконання спостерігаються по субвенціях на заклади загальної середньої освіти, де освоєно понад 80% коштів. Разом з тим, низький рівень виконання за окремими інвестиційними та підтримковими програмами, такими як харчування учнів (0%), реалізація проєкту «Нова українська школа» (0%) та створення сучасного освітнього простору (22,7%), свідчить про затримки у фінансуванні інфраструктурних заходів. Також недостатнє виконання по доплатах педагогічним працівникам (67,93%) потребує уваги для забезпечення мотивації та стабільності освітнього процесу.

У галузі охорони здоров'я (КПКВ 2000) річний план становив близько 6 863,0 тис. грн, фактичне виконання – близько 5 097,9 тис. грн, що відповідає показникам від 42,23% до 77,72% по окремих програмах. Найнижчі показники зафіксовані у первинній медичній допомозі – лише 42,23% плану, що може негативно впливати на доступність медичних послуг для населення. Багатопрофільна стаціонарна допомога виконана на 58,83%, а пільгове медичне обслуговування осіб, постраждалих від Чорнобильської катастрофи, – на 72,82%. Така динаміка свідчить про необхідність посилення фінансового контролю та пріоритетного спрямування ресурсів на первинну медичну допомогу.

У сфері соціального забезпечення (КПКВ 3000) рівень виконання коливається від 30,9% до 81,06%. Найкраще освоєння коштів відзначається у наданні послуг іншими надавачами соціальних послуг (81,06%) та підтримці ветеранів (80,77%). Натомість окремі компенсаційні виплати особам з інвалідністю виконані лише на 30,9%, що вказує на проблемні напрямки у забезпеченні соціальної підтримки найбільш вразливих категорій населення. В

цілому, динаміка використання коштів у цій сфері демонструє необхідність перегляду пріоритетів та оперативного коригування бюджету для забезпечення рівномірного фінансування всіх соціальних програм.

Відносно органів місцевого самоврядування та управління (КПКВ 4000) загальний рівень виконання бюджету складає 77–100% по окремих статтях. Найкраще освоєння відзначається за субвенціями на будівництво та утримання доріг, а також на реалізацію проєктів співробітництва між громадами – 100%. Низькі показники за напрямками територіальної оборони (35,86%) та заходів із запобігання надзвичайним ситуаціям (0%) свідчать про недостатнє фінансування стратегічних та захисних функцій громади. Це може призвести до зниження оперативної готовності у критичних ситуаціях.

У галузях культури, спорту та молодіжної політики (КПКВ 5000) виконання коливається від 62,95% до 93,25%. Найвищі показники відзначаються за іншими заходами у сфері культури та мистецтва, що демонструє активне фінансування культурних ініціатив громади. Проте, інші програми розвитку спортивної інфраструктури виконані лише на 62,95%, що потребує подальшого контролю за цільовим використанням бюджетних коштів у сфері фізичної культури та спорту.

Щодо фінансового управління та субвенцій (КПКВ 9000), виконання бюджету складає 87,13%. Субвенції на соціально-економічний розвиток та на утримання доріг місцевого значення освоєні повністю (100%), що свідчить про високий рівень фінансової дисципліни та ефективності управління коштами. Водночас резервний фонд місцевого бюджету не використано, що обмежує фінансову гнучкість у разі непередбачених витрат або надзвичайних ситуацій.

Таким чином, аналіз динаміки виконання бюджету Шумської ТГ демонструє стабільне освоєння поточних видатків у більшості сфер, проте низьке фінансування інвестиційних, спеціальних та захисних програм потребує уваги для забезпечення комплексного розвитку громади. Доцільним є перегляд планування бюджетних видатків, посилення контролю за освоєнням коштів та

пріоритетне спрямування ресурсів на програми, що мають стратегічне значення для соціальної, освітньої, медичної та інфраструктурної сфер громади.

Аналіз загального обсягу спеціального фонду бюджету Шумської міської ради згідно Додатку Д показує, що із планових 43 861 070,46 грн, було використано 31 431 425,25 грн, що складає 71,66% від річного плану. Загальна динаміка виконання свідчить про стабільне освоєння коштів, однак рівень виконання по окремих напрямках значно варіюється, що вимагає ретельного аналізу та коригування фінансового планування.

У сфері державного управління та органів місцевого самоврядування загальний план спеціального фонду становив 13 869 030,62 грн, при цьому освоєно 5 924 282,19 грн, що відповідає 42,72%. Високі показники виконання спостерігаються за організаційним і матеріально-технічним забезпеченням діяльності ради та іншою діяльністю у сфері державного управління (100%), тоді як окремі напрямки, пов'язані з інвестиційними проектами, внесками до статутного капіталу та заходами з територіальної оборони, демонструють низький рівень освоєння (17,95–44,81%). Це вказує на затримки у реалізації інвестиційних та стратегічних програм, що можуть вплинути на розвиток громади та її економічну стабільність.

У галузі охорони здоров'я виконання становить 49,41%, що свідчить про неповне використання коштів на інші програми та заходи. Така ситуація потребує більш ефективного планування і контрольного механізму для забезпечення повного фінансування медичних ініціатив.

У сфері соціального захисту та соціального забезпечення рівень виконання значно вищий і складає 89,22%, що свідчить про ефективне використання коштів на надання послуг особам та сім'ям через інших надавачів соціальних послуг. Це дозволяє забезпечувати стабільну підтримку найбільш вразливих категорій населення.

Щодо освіти, загальний план спеціального фонду дорівнював 26 407 039,84 грн, при фактичному використанні 21 955 543,06 грн, що складає 83,14%. Найвищі показники виконання спостерігаються у забезпеченні

загальної середньої освіти закладами місцевого бюджету (97,63%), у діяльності інших освітніх закладів (99,95%) та у забезпеченні харчування учнів початкових класів (99,28%). Натомість низьке освоєння коштів спостерігається за окремими публічними інвестиційними проектами «Нова українська школа» (30,55%) та за наданням додаткових корекційно-розвиткових занять для осіб з особливими освітніми потребами (0%). Така нерівномірність у фінансуванні вказує на необхідність активізації управлінських рішень та прискорення реалізації спеціалізованих проєктів для забезпечення якісної освіти та підтримки дітей з особливими потребами.

У галузі культури, спорту та молодіжної політики виконання становить від 51,62% до 98,77%. Найбільш ефективно використовуються кошти на реалізацію програм допомоги і грантів міжнародних донорів (98,77%) та забезпечення діяльності бібліотек (98,29%). Натомість розвиток спортивних здібностей дітей та молоді (51,62%) та забезпечення діяльності палаців і будинків культури (63,27%) мають значні резерви для покращення виконання.

Щодо фінансового управління та субвенцій, загальний план спеціального фонду становив 3 565 000,00 грн, при фактичному виконанні 3 551 600,00 грн, що складає 99,62%. Повне освоєння субвенцій на соціально-економічний розвиток та інші субвенції (100%) свідчить про високий рівень дисципліни у фінансовому управлінні та ефективне використання спеціальних ресурсів.

Аналіз виконання кошторису Шумської міської ради свідчить про загалом стабільне освоєння бюджетних коштів. Загальний фонд станом на 01.11.2025 року виконаний на 87,5 % від річного плану, що демонструє достатню мобілізацію доходів та ефективне адміністрування податків і місцевих зборів. Особливо позитивно є реалізація освітніх субвенцій та стабільне виконання місцевих податків.

Спеціальний фонд виконаний на 97,15 % від плану, що підтверджує дисципліну у фінансовому управлінні та ефективність використання коштів на пріоритетні програми. Разом з тим низьке виконання окремих інвестиційних і соціальних напрямків, зокрема проєктів «Нова українська школа», будівництва

житла та природоохоронних заходів, вказує на наявність резервів для покращення фінансування.

Сильними сторонами бюджету є стабільні податкові надходження, ефективне адміністрування місцевих платежів та повне використання освітніх субвенцій. До слабких – недостатнє фінансування рентних платежів, окремих цільових субвенцій і інвестиційних програм. Враховуючи це, громада має потенціал для підвищення ефективності використання коштів та реалізації стратегічних програм на середньостроковий період 2026–2028 років, затверджених Рішенням «Про схвалення прогнозу бюджету Шумської ТГ».

3.2. Напрями підвищення ефективності контролю, аналізу та цифровізації облікових процесів у бюджетних установах

Управління бюджетним процесом у Шумській міській раді в останні роки активно трансформується під впливом цифровізації, яка охоплює всі ключові етапи бухгалтерського обліку та аналізу виконання кошторисів. Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє органу місцевого самоврядування забезпечувати прозорість руху бюджетних коштів, удосконалювати систему контролю та підвищувати ефективність фінансово-економічних процесів.

Одним із центральних елементів цифрової інфраструктури є застосування програмних продуктів, що автоматизують ведення бухгалтерського обліку. У Шумській міській раді використовуються комплексні рішення, які забезпечують введення первинних документів, ведення регістрів аналітичного й синтетичного обліку, формування меморіальних ордерів, рознесення операцій по рахунках та складання фінансової звітності відповідно до вимог НП(С)БОДС. Автоматизація мінімізує ризики помилок, пришвидшує обробку великих обсягів даних та забезпечує стабільність облікового процесу незалежно від кадрових чи організаційних факторів [9].

Важливою перевагою є інтеграція внутрішніх інформаційних систем із сервісами Державної казначейської служби. Через електронні канали

здійснюється реєстрація бюджетних зобов'язань, подання заявок на фінансування, відстеження руху асигнувань та отримання інформації щодо залишків коштів за загальним і спеціальним фондами. Це забезпечує безперервний доступ до актуальних даних та підвищує оперативність управлінських рішень під час виконання кошторису.

У практиці фінансово-господарської діяльності міської ради широко застосовується електронний документообіг. Усі ключові документи – накази, договори, кошторисні зміни, акти виконаних робіт, платіжні доручення – проходять електронну реєстрацію та переміщення між структурними підрозділами. Це скорочує часові витрати, забезпечує прозорість процедур, підвищує контроль за строками обробки документів та формує єдиний цифровий архів, доступний для подальшого аналізу й аудиту [35].

Активна цифровізація публічних фінансів є невід'ємною складовою сучасної трансформації системи державного управління. Упровадження цифрових технологій у сферу фінансового менеджменту держави сприяє формуванню нової моделі взаємодії між державними органами, громадянами та бізнесом, що базується на відкритості, ефективності й оперативності прийняття управлінських рішень. Як зазначає С. Криниця [8], цифровізація фінансової системи дозволяє оптимізувати бюджетні процеси, зменшити адміністративне навантаження та забезпечити єдиний інформаційний простір для моніторингу фінансових потоків.

Одним із ключових напрямів цифрової трансформації публічних фінансів є впровадження блокчейн-технологій. На думку Т. Затонацької та І. Таюрського [4], використання блокчейну як інструменту антикорупційного контролю може суттєво підвищити прозорість державних фінансових операцій. Незмінність записів у розподіленому реєстрі гарантує достовірність даних щодо руху бюджетних коштів, а відкритість транзакцій забезпечує підзвітність державних органів перед суспільством.

Міжнародний досвід підтверджує, що впровадження блокчейн-рішень у сфері публічних фінансів зменшує ризики шахрайства й нецільового використання бюджетних ресурсів.

Смарт-контракти, створені на базі блокчейн-технологій, здатні значно підвищити прозорість і підзвітність у сфері державних закупівель та виконання контрактів. Вони автоматично активуються при дотриманні певних умов, що зменшує ризики шахрайства та корупційних дій. Крім того, смарт-контракти спрощують процес моніторингу та аудиту державних угод, оскільки всі транзакції фіксуються у незмінному блокчейні. Це підвищує довіру до фінансових процесів у державному секторі та сприяє ефективнішому використанню бюджетних коштів [38].

Світова практика свідчить про активне застосування блокчейн-рішень у державному секторі. Е. Абад-Сегура та ін. [45] наголошують, що децентралізовані технології підвищують безпеку фінансового управління, створюючи умови для незалежного аудиту транзакцій у режимі реального часу.

На їхню думку однією з ключових переваг технології блокчейн є здатність забезпечувати надійне зберігання історії транзакцій, що базується на незмінності даних у мережі. Будь-які зміни чи видалення інформації можливі лише за колективної згоди більшості учасників мережі, що практично виключає можливість підроблення або несанкціонованого втручання. Це створює високий рівень довіри до системи, адже кожен запис є постійним і прозорим. Водночас управління блокчейном здійснюється децентралізовано – відсутній єдиний орган, який контролює потік даних, що підвищує безпеку та зменшує ризики маніпуляцій.

Разом із тим, однією з основних технічних проблем блокчейну залишається питання масштабованості. Йдеться про здатність системи обробляти велику кількість транзакцій без значного збільшення навантаження на процесор та із збереженням високої швидкості операцій.

У дослідженнях О. Скорба та О. Кузьменко [48] підкреслено, що використання блокчейну в бухгалтерському обліку дозволяє забезпечити

достовірність даних і скоротити витрати на перевірку звітності. Для бюджетних установ це відкриває нові можливості у сфері цифрового контролю за виконанням кошторисів, моніторингу витрат і аналізу ефективності використання державних ресурсів.

Основними бар'єрами для впровадження блокчейну в бухгалтерський облік є низький рівень довіри до автоматизованих систем, що замінюють людський контроль, а також ризики, пов'язані з кібербезпекою та можливими хакерськими атаками. Важливими перешкодами залишаються технічна складність інтеграції блокчейну з традиційними обліковими системами, потреба у значних інвестиціях в інфраструктуру та повільне оновлення законодавчої бази. Крім того, ефективність технології залежить від масштабу її використання та готовності фахівців адаптуватися до нових цифрових рішень. Водночас автоматизація може скоротити потребу в окремих робочих місцях, але підвищити ефективність праці висококваліфікованих спеціалістів [34].

Важливим напрямом розвитку у сфері державних фінансів є формування комплексної стратегії їх цифрової трансформації, що має стати складовою загальної політики електронного урядування. Такий підхід передбачає відкритість фінансових даних, узгоджену взаємодію між різними рівнями державного управління та сумісність усіх цифрових систем. Основна увага при цьому має бути зосереджена на потребах користувачів – громадян і установ, які отримують фінансові послуги від держави. Для ефективного функціонування цифрових платформ у публічному секторі необхідно визначити ключові пріоритети, встановити часові межі реалізації, розробити критерії оцінки ефективності та створити механізми постійного моніторингу й удосконалення процесів цифровізації [11].

Цифрові технології також змінюють підходи до організації бухгалтерського обліку в бюджетних установах. За спостереженнями А. Кашперської [5], автоматизація облікових процесів через інтегровані інформаційні системи підвищує точність обробки фінансової інформації, скорочує час підготовки звітності та знижує ризики помилок.

ERP-системи впроваджуються для комплексного управління фінансовими потоками, обліку активів і зобов'язань, інтегруючи всі облікові процеси у єдину платформу. Крім того, автоматизовані системи складання звітності пришвидшують формування фінансових звітів відповідно до регуляторних стандартів і забезпечують своєчасну передачу інформації у контролюючі органи.

Водночас, як підкреслюють Н. Кудлаєва, Т. Косташ і А. Михалків [9], цифровізація обліку передбачає не лише технічні, а й організаційні зміни – зокрема, удосконалення кадрової політики, адаптацію нормативно-правової бази та підготовку фахівців нового типу, здатних працювати у середовищі електронного документообігу.

У сучасних умовах цифровізації державного сектору функції бухгалтерського обліку зазнають суттєвих трансформацій, що впливає на традиційні процеси контролю, планування, аналітики та звітності. У табл. 3.1 наведено узагальнену характеристику основних функцій бухгалтерського обліку та можливості їх цифрового вдосконалення.

Таблиця 3.1

Можливості цифрової трансформації на функції бухгалтерського обліку

Функція бухгалтерського обліку	Трансформації під впливом цифрових технологій
Планово-прогнозна	Складає кошториси, прогнозує витрати та планує бюджетні ресурси установи.
Оцінна	Визначає фінансовий стан через оцінку активів, пасивів та зобов'язань.
Аналітична	Забезпечує збір та обробку даних для прийняття рішень щодо ефективності використання ресурсів.
Звітна	Формує фінансові звіти: баланс, звіт про рух грошових коштів, звіт про фінансові результати тощо.
Контрольна	Слідкує за цільовим використанням коштів, дотриманням кошторисів та законодавства, контролює надходження і витрати.
Інформаційна	Забезпечує керівництво та зовнішніх користувачів достовірними даними про фінансовий стан установи.

Складено автором на основі [22; 24; 39]

Впровадження цифровізованої системи бухгалтерського обліку забезпечує низку суттєвих переваг у порівнянні з традиційними методами. По-перше,

автоматизована обробка даних на хмарних платформах замість ручного введення та локальних програм дозволяє значно прискорити процеси обліку та знизити ймовірність помилок. По-друге, можливість віддаленого доступу до інформації з будь-якого пристрою забезпечує більшу гнучкість для користувачів і спрощує управління фінансовими потоками. По-третє, автоматичне генерування звітності в режимі реального часу скорочує час на підготовку фінансових документів та підвищує їх точність. Крім того, цифрові системи застосовують багаторівневий захист і криптографічні методи, що значно підвищує безпеку даних у порівнянні з локальними засобами захисту. Нарешті, автоматизація процесів та підтримка провайдера дозволяють зменшити витрати на технічне обслуговування та оновлення програмного забезпечення [21].

Важливим елементом цифрової трансформації є розвиток аналітичних інструментів на основі великих даних (Big Data) та штучного інтелекту. Як зазначають І. Семенець, С. Шевченко, О. Григорів [47], використання таких технологій підвищує якість прийняття рішень у сфері управління бюджетними коштами, дозволяє прогнозувати фінансові ризики та ефективніше розподіляти ресурси між секторами державного управління. Аналітичні платформи дають змогу здійснювати моніторинг виконання кошторисів у реальному часі, що підвищує рівень контролю й знижує імовірність нецільового витрачання коштів.

Головним чинником стимулювання цифровізації у багатьох країнах є прагнення підвищити ефективність управління державними фінансами. Уряди прагнуть оптимізувати державні витрати та зменшити рівень боргового навантаження. З цією метою розробляються та впроваджуються спеціальні бюджетні програми, які забезпечують більш ефективний контроль і прозорість у звітності щодо державних видатків.

ВИСНОВКИ

У межах дослідження здійснено комплексне теоретичне осмислення та запропоновано нові підходи до вдосконалення організації, методики обліку й аналітичного супроводу процесу виконання кошторису доходів і видатків бюджетних установ. Особливу увагу приділено аналізу нормативно-правових основ функціонування бюджетних установ, що дало змогу критично переосмислити зміст, структуру та логіку формування кошторису. Окремо обґрунтовано організаційні засади побудови обліково-аналітичної системи у Шумській міській раді, визначено її проблемні аспекти та окреслено напрями удосконалення для підвищення результативності управління бюджетними ресурсами.

У першому розділі поглиблено теоретико-методологічні основи обліково-аналітичного забезпечення виконання кошторисів бюджетних установ, що дало змогу визначити його сутність як інтегрованої системи формування, обробки, контролю та інтерпретації інформації, необхідної для ефективного управління публічними фінансами. Доведено, що кошторисне фінансування є базовим механізмом функціонування установ державного сектору, адже воно забезпечує цільовий розподіл ресурсів, дотримання бюджетної дисципліни та прозорість використання коштів. Встановлено, що ключові функції обліково-аналітичної системи – інформаційна, контрольна та аналітична – формують підґрунтя для коректного планування видатків, оцінювання результативності бюджетних програм і своєчасного виявлення фінансових ризиків.

Аналіз нормативно-правової бази засвідчив, що її розвиток орієнтується на узгодження національних процедур з міжнародними стандартами, посиленням вимог до відкритості та цифровізації звітності. Разом із тим наявні регуляторні норми не забезпечують повною мірою оперативності облікових процесів, що актуалізує необхідність модернізації методичних підходів та ширшого використання інформаційних систем. У роботі підкреслено, що саме поєднання сучасних технологій із системними аналітичними процедурами

формує нову якість управління бюджетними ресурсами, забезпечуючи не лише фіксацію операцій, а й можливість глибшого прогнозування, оцінки ефективності та стратегічного планування. Таким чином, теоретичні положення розділу підтверджують: удосконалення обліково-аналітичного забезпечення є ключовою умовою підвищення результативності бюджетного процесу та раціонального використання коштів у діяльності бюджетних установ.

У другому розділі проведено комплексний аналіз організації облікового та аналітичного забезпечення виконання кошторису в Шумській міській раді, що дозволило окреслити ключові особливості її фінансово-бухгалтерської діяльності. Встановлено, що формування кошторису в установі здійснюється відповідно до вимог Бюджетного кодексу України, Порядку № 228 та внутрішнього бюджетного регламенту. Детально визначено структуру процесу бюджетування – від підготовки прогнозних показників до звітування про фактичні результати, що підтверджує дотримання принципів прозорості, плановості та підзвітності. Особлива увага приділена визначенню джерел доходів загального та спеціального фондів, серед яких важливе місце займають місцеві податки і збори, власні надходження установ, грантові та благодійні ресурси.

Дослідження бухгалтерського обліку показало, що в раді функціонує чітко структурована система ведення обмінних і необмінних доходів, класифікованих за НСБО 124 та Планом рахунків № 1203. Окремо розглянуто порядок обліку асигнувань, трансфертів, доходів від реалізації продукції, списання активів, а також відображення витрат у межах загального й спеціального фондів. Аналітичний облік організовано через меморіальні ордери № 2 і № 3, картки обліку асигнувань та касових і фактичних видатків, що забезпечує деталізацію операцій за кодами економічної та програмної класифікацій. Поглиблений аналіз касових і фактичних видатків показав, що установа коректно застосовує метод нарахувань, розмежовує операційні й капітальні видатки та веде облік згідно з принципами цільового використання бюджетних коштів. Окремо розкрито порядок річного закриття рахунків класів

7 і 8, формування результату виконання кошторису на рахунку 55, списання прострочених боргових зобов'язань та узгодження даних із формами фінансової звітності. Сукупність цих процедур демонструє належний рівень фінансової дисципліни та ефективну побудову облікового процесу, який забезпечує достовірність, повноту та контрольованість інформації про виконання кошторису Шумської міської ради.

Аналіз виконання кошторису Шумської міської ради проведений у третьому розділі свідчить про загалом стабільне освоєння бюджетних коштів як загального, так і спеціального фондів. Загальний обсяг доходів на 01.11.2025 року склав 229,6 млн грн, що відповідає 87,5 % планових показників на рік. Такий рівень виконання демонструє достатню мобілізацію фінансових ресурсів громади та відображає ефективну роботу органів місцевого самоврядування з адміністрування податків і місцевих платежів. Позитивним є зростання надходжень податків на товари та послуги, місцевих податків і неподаткових доходів, що підтверджує здатність ради ефективно використовувати власні ресурси для забезпечення фінансування пріоритетних програм громади.

Водночас аналіз спеціального фонду показує різну ефективність виконання окремих напрямків. Загальна сума фактичних надходжень спеціального фонду становила 21,85 млн грн, або 97,15 % від річного плану, що свідчить про високий рівень фінансової дисципліни при мобілізації коштів спеціального фонду. Найефективніше освоювались кошти на освітні програми, субвенції для підтримки учнів та гранти міжнародних донорів. Однак низький рівень виконання відзначено за окремими інвестиційними та соціальними напрямками, зокрема на проєкти «Нова українська школа», будівництво житла, заходи природоохоронного характеру та підтримку соціально вразливих категорій населення. Це свідчить про існування резервів для оптимізації планування та прискорення фінансування цільових програм.

Серед сильних сторін бюджету слід відзначити: стабільне виконання податкових надходжень, ефективне адміністрування місцевих податків, повне використання освітніх субвенцій та високий рівень дисципліни у фінансовому

управлінні спеціальним фондом. До слабких сторін належить недостатнє фінансування рентних платежів, окремих цільових субвенцій на соціальний захист, територіальну оборону, заходи з ліквідації надзвичайних ситуацій та інвестиційні проєкти. Така нерівномірність у виконанні бюджетних призначень потребує посиленої уваги з боку фінансового управління та контролю за цільовим використанням коштів.

Враховуючи наявний досвід виконання бюджету, Шумська міська рада має позитивну основу для подальшого планування та реалізації стратегічних програм, у тому числі на середньостроковий період 2026–2028 років, затверджений Рішенням «Про схвалення прогнозу бюджету Шумської міської територіальної громади». Пріоритетними напрямками для підвищення ефективності бюджету залишаються посилення мобілізації доходів від природних ресурсів, оптимізація адміністрування адміністративних зборів та прискорення виконання цільових субвенцій і інвестиційних програм. Загалом, виконання кошторису свідчить про достатню фінансову стійкість громади та наявність потенціалу для подальшого розвитку соціальної, освітньої, медичної та інфраструктурної сфер.

Перспективи впровадження цифрових технологій у сфері публічних фінансів пов'язані з комплексною модернізацією всієї фінансової екосистеми держави. Це включає автоматизацію бухгалтерського обліку, застосування блокчейн-рішень, розширення аналітичних можливостей та удосконалення нормативно-правового регулювання. Успішна реалізація цифрової стратегії вимагає не лише технічного переоснащення, а й формування нової фінансової культури, орієнтованої на прозорість, ефективність і довіру громадян до державних інститутів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бардаш С.В., Свірко С.В., Краєвський В.М. Бухгалтерський облік в державному секторі: філософський дискурс розвитку освітнього компоненту: монографія. Київ: Інтерсервіс, 2024. 254 с.
2. Бардаш, С., Свірко, С., Краєвський, В. Загальна концепція організації бухгалтерського обліку суб'єктів державного сектору. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 2. С. 10–16. URL: <https://doi.org/10.32782/2786-8273/2023-2-2> (дата звернення: 01.10.2025).
3. Бюджетний кодекс України: Закон України від 08.07.2010 № 2456-VI. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17> (дата звернення: 19.10.2025).
4. Затонацька Т., Таюрський І. Блокчейн як механізм антикорупційного контролю у публічних фінансах: міжнародний досвід і перспективи для України. *Економіка та суспільство*. 2025. № 76. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-76-92> (дата звернення: 25.09.2025).
5. Кашперська А. Деякі особливості цифровізації обліку в бюджетних установах. *Економіка та суспільство*. 2025. № 75. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-75-72> (дата звернення: 25.09.2025).
6. Коваль Л. В., Мазур А. М. Особливості аналізу доходів та витрат розпорядників бюджетних коштів. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9430> (дата звернення: 13.09.2025). DOI: [10.32702/2307-2105-2021.10.81](https://doi.org/10.32702/2307-2105-2021.10.81)
7. Крамаренко К. М. Фінансовий механізм бюджетних установ в сучасних умовах. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2023. № 5 (05). С. 33–36. URL: <https://doi.org/10.32782/dees.5-5> (дата звернення: 19.10.2025).
8. Криниця С. Стратегії цифровізації системи управління публічними фінансами в Україні: аналіз та перспективи. *Acta academiae beregsiensis. economics*. 2024. № 6. С. 307–321. URL: <https://doi.org/10.58423/2786-6742/2024-6-307-321> (дата звернення: 25.09.2025).

9. Кудлаєва Н. В., Косташ Т. В., Михалків А. А. Вплив цифрових технологій на трансформацію системи бухгалтерського обліку в Україні. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.14635426> (дата звернення: 25.09.2025).

10. Лемішовський В.І. Бюджетні установи: бухгалтерський облік та оподаткування : навчальний посібник. Львів : Інтелект-Захід, 2020. 1104 с.

11. Малахова Т., Давидюк Ю. Впровадження технологій блокчейн у процеси публічного управління: перспективи впровадження та сучасні виклики. *Публічно-управлінські та цифрові практики*. 2025. Вип. 2 (5). С. 78–88. URL: <https://journals.dut.edu.ua/index.php/public/article/view/3223/3109> (дата звернення: 04.10.2025).

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 101 "Подання фінансової звітності" (Форми N 1-дс, 2-дс, 3-дс, 4-дс): Наказ М-ва фінансів України від 24.12.2010 № 1629. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0095-11#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

13. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 124 "Доходи" : Наказ М-ва фінансів України від 24.12.2010 №1629: станом на 28 лип. 2017 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0089-11#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

14. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 135 "Витрати" : Наказ М-ва фінансів України від 18.05.2012 № 568 : станом на 1 січ. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0903-12#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 128 "Зобов'язання" : Наказ М-ва фінансів України від 24.12.2010 № 1629 : станом на 26 лют. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-11#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

16. Облік в бюджетних установах: Навч. посіб. / К. В. Безверхий. Київ: «Центр учбової літератури», 2020. 312 с.

17. Облік у бюджетних установах / І.Д. Ватуля, М.І. Ватуля, З.М. Левченко [та ін.]. К.: Центр учбової л-ри, 2009. 368 с.
18. Онишко С. В., Дем'янчук О. І. Стан та особливості інноватизації методів планування в Україні на місцевому рівні. *Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування*. 2020. № 4. С. 155–165. URL: <https://doi.org/10.33244/2617-5932.4.2020.155-165> (дата звернення: 26.09.2025).
19. Організація фінансів бюджетних установ : thesis / Н. А. Дехтяр та ін. 2020. URL: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82927> (дата звернення: 09.09.2025).
20. Офіційний сайт Шумської міської ради. URL: <https://shumska-gromada.gov.ua/> (дата звернення: 11.11.2025).
21. Панасюк В. М., Маринович О. О., Шухманн В. А. Обліково-аналітичний інструментарій управління оборотними активами підприємства в частині витрат майбутніх періодів. *Проблеми системного підходу в економіці : зб. наук. пр.* 2019. Вип. 4 (72), ч. 2. С. 178–184.
22. Панасюк В. М., Мельничук І. В., Омецінська І. Я. Облік та оподаткування в інтернет-бізнесі: перспективи розвитку та виклики. *Бізнес Інформ*. 2024. № 1. С. 258–266.
23. Панасюк В. М., Підлужна Н. М. Формування інформаційно-аналітичної бази підприємства. *Проблеми економіки України: зб. наук. пр.* 2006. Вип. 11. С. 79–83.
24. Панасюк В., Мужевич Н. Особливості впливу цифровізації бухгалтерського обліку на бізнес-процеси підприємств. *Галицький економічний вісник*. 2024. Т. 89, № 4. С. 42–48.
25. Пархоменко В. Розвиток бухгалтерського обліку: від реформування до адаптації та застосування. *Бухгалтерський облік і аудит*. 2009. № 8-9. С. 3–21.
26. Податковий кодекс України : Кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI : станом на 5 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 23.11.2025).

27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV : станом на 3 верес. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

28. Про бюджетну систему України : Закон України від 05.12.1990 № 512-XII : станом на 24 лип. 2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/512-12#Text> (дата звернення: 16.09.2025).

29. Про затвердження методичних рекомендацій щодо визначення органами державної влади та органами місцевого самоврядування потреб у фахівцях у сфері європейської та євроатлантичної інтеграції : Наказ Голов. упр. держ. служби України від 23.02.2005 № 57/120/20/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0057351-05#Text> (дата звернення: 19.10.2025).

30. Про затвердження Плану рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ М-ва фінансів України від 31.12.2013 № 1203 : станом на 28 берез. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0161-14#Text> (дата звернення: 01.10.2025).

31. Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ: Постанова Каб. Міністрів України від 28.02.2002 № 228 : станом на 21 лип. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/228-2002-п#Text> (дата звернення: 19.10.2025).

32. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР : станом на 31 жовт. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 23.11.2025).

33. Пушкар М.С. Теорія і практика формування облікової політики: моногр. / М.С. Пушкар, М.Т. Щирба. Тернопіль: Карт-бланш, 2009. 260 с.

34. Римар Г. А. Нормативно-правове забезпечення бухгалтерського обліку витрат у будівництві. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. Житомир : ЖДТУ, 2012. Вип. 2 (23). С. 304–311.

35. Роговенко Б. Д., Панасюк В. М. Перспективи впровадження цифрових технологій у сфері публічних фінансів. *Бухгалтерський облік, контроль та аналіз в умовах інституційних змін: Збірник наукових праць VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції. 30 жовтня 2025 р., м. Полтава*. Полтавський державний аграрний університет. Полтава: ПДА, 2025.

36. Роговенко Б. Д., Шухманн В. А. Панасюк В. М. Використання блокчейн-технологій для підвищення прозорості виконання кошторисів бюджетних установ. *Збірник наукових праць з матеріалами VIII Міжнародної наукової конференції, м. Хмельницький, 17 жовтня, 2025р.* Міжнародний центр наукових досліджень. Вінниця: ТОВ «УКРЛОГОС Груп, 2025. С. 28–31.

37. Середа О. Фінансування бюджетних установ: проблеми і перспективи. *Економіка та суспільство*. 2021. № 34. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-34-53> (дата звернення: 19.10.2025).

38. Сіньковський М. І., Борзенкова О. Д., Нікулін Д. Ю. Впровадження фінансових технологій у процеси управління державними фінансами в умовах цифровізації. 2025. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15519523> (дата звернення: 04.10.2025).

39. Скрипник С., Сливка Я., Музиченко Т. Блокчейн-технології в бухгалтерії: нові підходи до забезпечення прозорості та надійності фінансової звітності. *Економіка та суспільство*. 2024. № 66. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-34> (дата звернення: 04.10.2025).

40. Славкова А., Гладченко Л., Вдовіна І. Особливості державного бюджету України в умовах економічної нестабільності. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 106–114. URL: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-15> (дата звернення: 18.09.2025).

41. Фінанси : підруч. / за ред. д.е.н., проф. А. І. Крисоватого. Тернопіль: Університетська думка, 2024. 632 с.

42. Фінансування та власні надходження бюджетних установ в умовах невизначеності / С. А. Мушнікова та ін. *Електронний журнал «Ефективна*

економіка». 2025. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.1.16> (дата звернення: 19.10.2025).

43. Хомутенко В. П., Хомутенко А. В. Концептуальні засади фінансового забезпечення судово-експертної діяльності в Україні. *Наукові записки Львівського університету бізнесу та права. Серія економічна. Серія юридична.* 2022. № 34. С. 102–110. URL: <https://doi.org/10.5281/zenodo.7116296> (дата звернення: 19.10.2025).

44. Ценклер Н.І., Вигівська І.М., Макарович В.К. Тенденції розвитку бухгалтерського обліку в державному секторі: міжнародний контекст. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу.* Житомир : ДУ «Житомирська політехніка», 2021. Вип. 2(43). С 75–81.

45. Blockchain technology for secure accounting management: research trends analysis / E. Abad-Segura та ін. *Mathematics.* 2021. Т. 9, № 14. С. 1631. URL: <https://doi.org/10.3390/math9141631> (дата звернення: 04.10.2025).

46. Semenets I., Shevchenko S., Hryhoriv O. Efficiency of accounting in the public sector of ukraine under the conditions of digitalization. *Modern economics.* 2024. Т. 47, № 1. С. 109–115. URL: [https://doi.org/10.31521/modecon.v47\(2024\)-16](https://doi.org/10.31521/modecon.v47(2024)-16) (дата звернення: 25.09.2025).

47. Shevchenko I., Ryzhikova N. Improvement of accounting and analytical provision of formation and execution of estimates and expenditures of budget institutions. *Scientific opinion: economics and management.* 2022. URL: <https://doi.org/10.32836/2521-666x/2022-78-21> (date of access: 26.09.2025).

48. Skorba O., Kuzmenko O., & Levchenko O. Innovations in accounting: using blockchain technology to increase the reliability of financial reporting. *Global Innovations and Collaborative Solutions in Contemporary Science* 2025. URL: https://futuraitypublishing.com/international_conference_3 (дата звернення: 04.10.2025).

ДОДАТОК А

Звіт про виконання бюджету Шумської міської територіальної громади за 2024 рік, тис. грн.

Доходи	Загальний фонд		Спеціальний фонд		Виконано 2024 р.	Виконано 2023 р.	Динаміка змін (+,-)	Динаміка змін (%)
	Затверджено на 2024 року	Виконано 2024 р.	Затверджено із зміни	Виконано 2024 р.				
Податкові надходження	117340,7	123741,3	87,3	64,3	123805,6	137023,1	-13217,5	90,4
Податки на доходи, податки на прибутки, податок на збільшення ринкової вартості	78193,6	80057,2	0,0	0,0	80057,2	102837,3	-22780,1	77,8
Податок з доходів фізичних осіб	77999,6	79863,2	0,0	0,0	79863,2	102702,7	-22839,5	77,8
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	679,4	698,1	0,0	0,0	698,1	651,7	46,4	107,1
Внутрішні податки на товари та послуги	5036,5	5983,7	0,0	0,0	5983,7	4309,1	1674,6	138,9
Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів	543,0	571,6	0,0	0,0	571,6	603,3	-31,7	94,7
Акцизний податок	2839,4	3528,4	0,0	0,0	3528,4	2304,2	1224,2	153,1
Акцизний податок з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлі підакцизних товарів	1654,1	1883,8	0,0	0,0	1883,8	1401,7	482,1	134,4
Місцеві податки	33431,3	37002,2	0,0	0,0	37002,2	29136,2	7866,0	127,0
Податок на майно	12695,0	14054,2	0,0	0,0	14054,2	11480,1	2574,1	122,4
Єдиний податок	20736,2	22948,0	0,0	0,0	22948,0	17656,1	5291,9	130,0
Інші податки та збори	0,0	0,0	87,3	64,3	64,3	88,8	-24,5	72,4
Неподаткові надходження	2507,3	2752,6	22158,1	22103,5	24856,1	17904,9	6951,2	138,8
Доходи підприємницької діяльності	482,2	590,4	0,0	0,0	590,4	404,0	186,4	146,1
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	1660,9	1711,4	0,0	0,0	1711,4	2176,9	-465,5	78,6
Інші неподаткові надходження	364,2	450,7	165,0	82,2	532,9	1098,9	-566,0	48,5
Власні надходження бюджетних установ	0,0	0,0	21993,1	22021,4	22021,4	14225,1	7796,3	154,8
Доходи від операцій з капіталом	0,0	0,0	2126,7	2552,8	2552,8	890,1	1662,7	286,8
Разом доходів	119848,0	126493,9	24372,1	24720,6	151214,5	155818,1	-4603,6	97,0
Дотації	13771,8	13771,8	0,0	0,0	13771,8	34044,5	-20272,7	40,5
Субвенції	90905,9	89577,9	6397,8	5775,3	95353,2	75327,3	20025,9	126,6
Разом трансфертів	104677,7	103349,7	6397,8	5775,3	109125,0	109371,8	-246,8	99,8
Всього	224525,7	229843,6	30769,9	30495,9	260339,5	265189,9	-4850,4	98,2

ДОДАТОК Б

Інформація щодо надходжень до загального фонду бюджету МТГ станом на 01.11.2025 року, грн

Надходження до бюджету	План на рік	Факт на 01.11.2025	Відсоток виконання
2	3	4	5=4/3
Податки на доходи, податки на прибуток, податки на збільшення ринкової вартості	83 241 360,00	78 350 743,70	94,12
Рентна плата та плата за використання інших природних ресурсів	714 060,00	408 239,30	57,17
Внутрішні податки на товари та послуги	7 579 000,00	6 916 718,66	91,26
Місцеві податки	40 299 158,00	38 723 995,57	96,09
Доходи від власності та підприємницької діяльності	662 300,00	510 603,12	77,10
Адміністративні збори та платежі, доходи від некомерційної господарської діяльності	1 929 100,00	1 349 574,51	69,96
Інші неподаткові надходження	460 000,00	431 288,98	93,76
Базова дотація	24 587 900,00	20 490 000,00	83,33
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на забезпечення харчуванням учнів закладів ЗСО	1 977 900,00	659 300,00	33,33
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	79 256 300,00	66 313 300,00	83,67
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	208 700,00	167 200,00	80,11
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `Нова українська школа`	2 610 400,00	2 610 400,00	100,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти	10 063 600,00	7 214 900,00	71,69
Інші дотації з місцевого бюджету	123 967,00	123 967,00	100,00
Субвенція з місцевого бюджету на реалізацію публічного інвестиційного проекту із виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених пунктами 2-5 частини першої статті 10-1 Закону України `Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту`, для осіб з інвалідністю I-II групи, яка настала внаслідок поранення, контузії, каліцтва або захворювання, одержаних під час безпосередньої участі в антитерористичній операції, забезпеченні її проведення, здійсненні заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації	4 404 259,00	1 973 352,00	44,81
Субвенція з місцевого бюджету на здійснення переданих видатків у сфері освіти за рахунок коштів освітньої субвенції	1 702 664,95	1 432 064,95	84,11
Субвенція з місцевого бюджету на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування фондів житла тимчасового проживання за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	480 000,00	0,00	0,00
Інші субвенції з місцевого бюджету	584 760,00	450 400,00	77,02
Субвенція з місцевого бюджету на забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України, за рахунок відповідної субвенції з державного бюджету	1 505 035,00	1 474 320,00	97,96
Всього	262 390 463,95	229 600 367,79	87,50

ДОДАТОК В

Інформація щодо надходжень до спеціального фонду бюджету МТГ станом на 01.11.2025 року, грн

Надходження до бюджету	План на рік	Факт на 01.11.2025	Відсоток виконання
2	3	4	5=4/3
Інші податки та збори	78 580,00	60 464,11	76,95
Інші неподаткові надходження	150 000,00	53 378,89	35,59
Власні надходження бюджетних установ	14 783 052,35	14 395 169,49	97,38
Надходження від продажу основного капіталу	480 000,00	651 943,16	135,82
Кошти від продажу землі і нематеріальних активів	619 439,00	683 401,75	110,33
Освітня субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам	5 014 351,00	5 014 351,00	100,00
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	39 300,00	19 600,00	49,87
Субвенція з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення якості гарячого харчування учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти	348 700,00	348 700,00	100,00
Субвенція з місцевого бюджету за рахунок залишку коштів освітньої субвенції, що утворився на початок бюджетного періоду	582 182,50	582 182,50	100,00
Субвенція з місцевого бюджету на здійснення природоохоронних заходів	400 000,00	45 600,00	11,40
Всього	22 495 604,85	21 854 790,90	97,15

ДОДАТОК Г

**Інформація щодо використання коштів загального фонду бюджету
Шумської ТГ станом на 1.11.2025 року, грн**

Показник	Затверджений план на рік	Касові видатки за вказаний період	% виконання
1	2	3	4
Шумська міська рада	69 209 108,00	53 450 125,86	77,23
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	31 753 800,00	25 219 103,97	79,42
Інша діяльність у сфері державного управління	78 050,00	44 992,64	57,65
Багатопрофільна стаціонарна медична допомога населенню	5 600 000,00	3 294 710,90	58,83
Первинна медична допомога населенню, що надається центрами первинної медичної (медико-санітарної) допомоги	500 000,00	211 129,38	42,23
Інші програми та заходи у сфері охорони здоров'я	724 000,00	562 659,27	77,72
Пільгове медичне обслуговування осіб, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи	39 000,00	28 400,00	72,82
Видатки на поховання учасників бойових дій та осіб з інвалідністю внаслідок війни	285 950,00	214 572,00	75,04
Оздоровлення та відпочинок дітей (крім заходів з оздоровлення дітей, що здійснюються за рахунок коштів на оздоровлення громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи)	1 312 169,00	939 750,00	71,62
Компенсаційні виплати особам з інвалідністю на бензин, ремонт, технічне обслуговування автомобілів, мотоциколясок і на транспортне обслуговування	3 000,00	1 027,02	34,23
Організація та проведення громадських робіт	20 000,00	9 635,05	48,18
Видатки, пов'язані з наданням підтримки внутрішньо переміщеним та/або евакуйованим особам у зв'язку із введенням воєнного стану	12 000,00	9 000,00	75,00
Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	2 450 200,00	1 875 854,00	76,56
Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	1 470 000,00	639 928,79	43,53
Організація благоустрою населених пунктів	5 545 000,00	4 201 220,10	75,77
Здійснення заходів із землеустрою	350 000,00	213 814,00	61,09
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету	7 519 000,00	6 878 262,09	91,48
Сприяння розвитку малого та середнього підприємництва	300 000,00	200 000,00	66,67
Членські внески до асоціацій органів місцевого самоврядування	69 737,00	36 628,50	52,52
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	50 000,00	0,00	0,00
Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення	900 000,00	840 034,20	93,34
Заходи та роботи з територіальної оборони	440 067,00	157 800,00	35,86

продовження Додатку Г

1	2	3	4
Забезпечення діяльності фахівців із супроводу ветеранів війни та демобілізованих осіб та окремі заходи з підтримки осіб, які захищали незалежність, суверенітет та територіальну цілісність України	1 505 035,00	1 215 584,44	80,77
Надання комплексу послуг особам/сім'ям у сфері соціального захисту та соціального забезпечення іншими надавачами соціальних послуг	8 168 100,00	6 620 795,51	81,06
Інші заходи у сфері соціального захисту і соціального забезпечення	114 000,00	35 224,00	30,90
Орган з питань освіти і науки	185 171 181,95	142 837 136,41	77,14
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	2 458 960,00	2 022 322,68	82,24
Надання дошкільної освіти	11 661 000,00	8 931 965,76	76,60
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти за рахунок коштів місцевого бюджету	48 262 580,00	36 736 026,62	76,12
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти за рахунок освітньої субвенції	79 334 864,95	64 878 396,51	81,78
Надання позашкільної освіти закладами позашкільної освіти, заходи із позашкільної роботи з дітьми	2 197 500,00	1 623 444,92	73,88
Надання спеціалізованої освіти мистецькими школами	5 018 000,00	3 926 753,44	78,25
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти	7 879 200,00	6 458 871,30	81,97
Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів за рахунок коштів місцевого бюджету	254 030,00	173 414,22	68,27
Забезпечення діяльності інклюзивно-ресурсних центрів за рахунок освітньої субвенції	1 624 100,00	1 278 281,13	78,71
Забезпечення діяльності центрів професійного розвитку педагогічних працівників	1 377 660,00	1 064 485,49	77,27
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `Нова українська школа`	26 390,00	0,00	0,00
Виконання заходів, спрямованих на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `Нова українська школа` за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	501 412,00	0,00	0,00
Проведення (надання) додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	208 700,00	146 552,30	70,22
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету), на створення сучасного освітнього простору	105 585,00	23 966,40	22,70
Здійснення доплат педагогічним працівникам закладів загальної середньої освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	10 063 600,00	6 835 706,61	67,93
Забезпечення харчуванням учнів закладів загальної середньої освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	1 977 900,00	0,00	0,00

продовження Додатку Г

1	2	3	4
Здійснення заходів та реалізація проектів на виконання Державної цільової соціальної програми `Молодь України`	391 000,00	269 298,50	68,87
Забезпечення діяльності бібліотек	3 446 000,00	2 496 649,26	72,45
Забезпечення діяльності музеїв і виставок	1 272 500,00	901 311,89	70,83
Розвиток здібностей у дітей та молоді з фізичної культури та спорту комунальними дитячо- юнацькими спортивними школами	2 044 800,00	1 576 544,19	77,10
Розвиток та підтримка доступної спортивної інфраструктури	43 000,00	27 069,59	62,95
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формуванн	270 000,00	0,00	0,00
Виконання заходів щодо будівництва нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формування фондів житла тимчасового проживання за рахунок субвенції з державного бюджету мі	480 000,00	0,00	0,00
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	3 655 100,00	2 890 444,78	79,08
Інші заходи в галузі культури і мистецтва	617 300,00	575 630,82	93,25
Служба у справах дітей Шумської міської ради	1 344 650,00	906 528,60	67,42
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	1 099 650,00	836 528,60	76,07
Заходи державної політики з питань дітей та їх соціального захисту	245 000,00	70 000,00	28,57
Фінуправління Шумської міської ради	10 487 104,00	9 137 918,31	87,13
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	3 029 800,00	2 406 318,31	79,42
Резервний фонд місцевого бюджету	460 000,00	0,00	0,00
Субвенція з місцевого бюджету на фінансове забезпечення будівництва, реконструкції, ремонту і утримання автомобільних доріг загального користування місцевого значення, вулиць і доріг комунальної власності у населених пунктах	2 711 600,00	2 711 600,00	100,00
Субвенція з місцевого бюджету на реалізацію проектів співробітництва між територіальними громадами	200 000,00	200 000,00	100,00
Інші субвенції з місцевого бюджету	1 582 704,00	1 317 000,00	83,21
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	2 503 000,00	2 503 000,00	100,00
Усього	266 212 043,95	206 331 709,18	77,51

ДОДАТОК Д

**Інформація щодо використання коштів спеціального фонду бюджету
Шумської ТГ станом на 1.11.2025 року**

Показник	Затверджений план на рік	Касові видатки	% виконання
1	2	3	4
Шумська міська рада	13 869 030,62	5 924 282,19	42,72
Організаційне, інформаційно-аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності обласної ради, районної ради, районної у місті ради (у разі її створення), міської, селищної, сільської рад	94 842,00	94 842,00	100,00
Інша діяльність у сфері державного управління	191 098,00	191 098,00	100,00
Інші програми та заходи у сфері охорони здоров'я	2 965 000,00	1 465 000,00	49,41
Реалізація публічного інвестиційного проекту із виплати грошової компенсації за належні для отримання жилі приміщення для сімей осіб, визначених пунктами 2-5 частини першої статті 10-1 Закону України `Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального за	4 404 259,00	1 973 352,00	44,81
Забезпечення діяльності водопровідно-каналізаційного господарства	198 300,00	198 300,00	100,00
Здійснення заходів із землеустрою	25 700,00	14 300,00	55,64
Будівництво інших об'єктів комунальної власності	1 060 340,00	190 367,00	17,95
Внески до статутного капіталу суб'єктів господарювання	1 950 000,00	860 000,00	44,10
Заходи із запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій та наслідків стихійного лиха	120 000,00	0,00	0,00
Заходи та роботи з мобілізаційної підготовки місцевого значення	54 987,00	54 987,00	100,00
Заходи та роботи з територіальної оборони	2 167 245,00	466 436,00	21,52
Ліквідація іншого забруднення навколишнього природного середовища	228 580,00	50 984,00	22,30
Надання комплексу послуг особам/сім'ям у сфері соціального захисту та соціального забезпечення іншими надавачами соціальних послуг	408 679,62	364 616,19	89,22
Орган з питань освіти і науки	26 407 039,84	21 955 543,06	83,14
Надання дошкільної освіти	759 820,29	533 872,88	70,26
Надання загальної середньої освіти закладами загальної середньої освіти за рахунок коштів місцевого бюджету	11 406 836,39	11 136 160,68	97,63
Надання спеціалізованої освіти мистецькими школами	281 601,00	219 741,27	78,03
Забезпечення діяльності інших закладів у сфері освіти	245 160,70	245 041,70	99,95
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `Нова українська школа`	111 010,00	33 915,00	30,55
Виконання заходів, спрямованих на реалізацію публічного інвестиційного проекту на забезпечення якісної, сучасної та доступної загальної середньої освіти `НУШ` за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	2 108 988,00	644 385,00	30,55
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету), на створення сучасного освітнього простору	394 415,00	283 227,00	71,81
Реалізація заходів за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) на створення сучасного освітнього простору	4 498 751,00	2 764 740,60	61,46

продовження Додатку Д

Реалізація заходів за рахунок освітньої субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам (за спеціальним фондом державного бюджету) на забезпечення харчуванням учнів закладів загальної середньої освіти	515 600,00	460 329,36	89,28
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередніх бюджетних періодах (за спеціальн	79 243,00	79 050,00	99,76
Реалізація заходів за рахунок залишку коштів за освітньою субвенцією на кінець бюджетного періоду, що мають цільове призначення, виділених відповідно до рішень Кабінету Міністрів України у попередніх бюджетних періодах	713 184,50	711 450,00	99,76
Забезпечення харчуванням учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам	2 216 600,00	2 200 669,73	99,28
Проведення (надання) додаткових психолого-педагогічних і корекційно-розвиткових занять (послуг) за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на надання державної підтримки особам з особливими освітніми потребами	39 300,00	0,00	0,00
Виконання заходів за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на покращення якості гарячого харчування та фінансування харчування учнів початкових класів закладів загальної середньої освіти	696 000,00	695 842,42	99,98
Здійснення заходів та реалізація проектів на виконання Державної цільової соціальної програми `Молодь України`	200,00	200,00	100,00
Забезпечення діяльності бібліотек	1 278 602,89	1 256 716,29	98,29
Забезпечення діяльності музеїв і виставок	9 760,00	0,00	0,00
Розвиток здібностей у дітей та молоді з фізичної культури та спорту комунальними дитячо-юнацькими спортивними школами	59 022,80	30 467,57	51,62
Співфінансування заходів, що реалізуються за рахунок субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на будівництво нового житла, реконструкцію існуючих житлових будинків та гуртожитків, а також переобладнання нежитлових приміщень у житлові для формуванн	50 000,00	0,00	0,00
Реалізація програм допомоги і грантів Європейського Союзу, урядів іноземних держав, міжнародних організацій, донорських установ	177 783,27	175 597,00	98,77
Забезпечення діяльності палаців і будинків культури, клубів, центрів дозвілля та інших клубних закладів	765 161,00	484 136,56	63,27
Служба у справах дітей Шумської міської ради	20 000,00	0,00	0,00
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	20 000,00	0,00	0,00
Фінуправління Шумської міської ради	3 565 000,00	3 551 600,00	99,62
Керівництво і управління у відповідній сфері у містах (місті Києві), селищах, селах, територіальних громадах	40 000,00	26 600,00	66,50
Інші субвенції з місцевого бюджету	2 555 000,00	2 555 000,00	100,00
Субвенція з місцевого бюджету державному бюджету на виконання програм соціально-економічного розвитку регіонів	970 000,00	970 000,00	100,00
Усього	43 861 070,46	31 431 425,25	71,66